Ч. 266 а (15.067). Львів, середа 30. листопада 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
четвертічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Розмова англійського журналіста з премієром о. д-ром Волошином.

Льондонський „Дейлі Телеґраф" з 26. ц. м. помістив розмову свого празького кореспондента з премієром карпатоукраїнської влади о. д-ром Волошином, який заявив таке:

„В Карпатській Україні лад і спокій. Наші військові частини поклали край терористичній акції чужинецьких агентів. Я вдержую постійний звязок із населенням. Поголоски, що я не маю відваги показатися між населенням наскрізь брехливі. Сьогодні відвідав я лічницю, в якій лікуються вояки ранені в боях з терористами. Італійський консуль із Братислави та секретар польського посольства у Празі приїхали до Хусту, де матимуть змогу переконатися, що всі вістки про заколот у Карпатській Україні, поширювані за кордоном, неправдиві. Ми готові до господарської співпраці з поляками й мадярами, одначе не маємо найменшої охоти зрікатися політичної незалежности".

Той часопис подає теж вістку, що небезпеку, яка грозила Карпатській Україні, завдяки німецькій дипльоматичній акції, відвернено. Німеччина вжила теж своїх впливів у Римі і з черги італійське міністерство закордонних справ звернуло Будапештові увагу на наслідки якоїнебудь нерозважної акції. Також і румунський король Карло згідний у справі Карпатської України із німецьким канцлером. Німецька інтервенція в Будапешті та одночасна внутрішньо-політична кріза в Мадярщині спинили пропаганду мадярської преси за прилученням Карпатської України до Мадярщини.

Також римський кореспондент „Дейлі Телеграф-у" повідомляє, що міністер Чіяно звернув увагу мадярського уряду на наслідки нерозважної акції проти Карпатської України та візвав її відступити від тієї акції.

ПРИВІТ ЕКСЦ. МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО ДЛЯ ПРЕМІЄРА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Його Ексцеленція Митрополит Андрей гр. Шептицький переслав прем. о. Волошинові привіт з побажанням успіху та благословенням для уряду і населення Карпатської України.

ПРАВОСЛАВНИЙ ЄПИСКОП КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ЗЛОЖИВ ПРЕМІЄРОВІ ПРИСЯГУ ВІРНОСТИ.

Прем. о. д-р А. Волошин приняв у понеділок православного єпископа Раїча, який зложив на його руки присягу вірности українській владі.

У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ БУДУТЬ ТРИ КОНСУЛЯТИ.

В Хусті, як ми вже повідомляли, буде приміщений німецький генеральний консулят. Тепер, як подає чеська преса в Хусті примістять теж румунський консулят. А що польський консулят з Ужгороду перенісся до Севлюша, то на території Карпатської України буде тепер три консуляти.

НАРАДИ ТРЬОХ ПРЕМІЄРІВ У ПРАЗІ.

Премієри: ген. Сирови, о. Волошин та о. Тісо відбули у вівторок нараду з кандидатом на президента союзної республики д-ром Гахою, якого завтра виберуть.

КАРТА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В ЧЕСЬКІЙ ПРЕСІ.

Чеський щоденник „А-Зет" ч. 280 помістив на першій сторінці репродукцію карти Карпатської України, що її видало недавно „Діло". „А-Зет" подає від себе пояснення, чому Карпатську Русь називають українці Карпатською Україною та додає, що всі колишні малороси й русини — це члени одного українського народу.

МАДЯРИ ВИСЕЛЮТЬ УКРАЇНЦІВ — УКРАЇНЦІ — МАДЯРІВ.

До Хусту приходить чимраз більше вісток про поведінку мадярів на окупованій території. Кольоністів зі сіл Бутради і Руської Долини увязнили і тримають у вязниці в Петрові. Одного поселенця вбили, одного важко ранили. В Чомі к. Берегова мадяри важко зранили 76-літнього Михайла Ворона, батька секретаря міністра Ревая, Андрія Ворона. Як подають пізніші вістки Михайло Ворон помер.

В Мадярщині поширюють вістки, буцім-то влада Карпатської України викинула кількасот своїх мешканців мадярів і русских, яких доставлено до кордонних станиць у Вилоку, Мукачеві й Берегові.

Ці вісти неправдиві. Влада Карпатської України виселила лиш деяку кількість мадярів, приналежних до окупованої території. І це перевела влада Карпатської України щойно тепер після масового виселювання українців з окупованих територій.

У Карпатській Україні розбили дві диверсантські ватаги.

З Хусту наспіла вістка, що в ночі з 27. на 28. листопада до Карпатської України вдерлася під Прислопом ватага диверсантів. Військові відділи при допомозі повзів розбили цю ватагу, а недобитки вивтікали.

Ранком 28. листопада друга ватага мадярських диверсантів намагалася перейти кордон під Барбовом (біля Мукачева); ватагу прогнала прикордонна сторожа скорострільним вогнем. Диверсанти залишили на побоєвищі кільканацять убитих, а недобитки кинули зброю і повтікали мерщій до Мадярщини.

Югославія гарантує кордони чесько-словацько-української держави.

У політичних і військових колах Білгороду слідкують за справою гарантій для нових кордонів Чехо-Словаччини: при цьому підкреслюють, що зобовязання Югославії прийти на поміч на випадок мадярського нападу на Чехо-Словаччину є дальше правосильне.

На цю тему відбув у Білгороді наради шеф румунського штабу ген. Йонеску.

ЯК І КОЛИ?

Варшава, 28. листопада 1938.

„Хоч — на щастя — безпідставний був острах, що нововибрані посли й сенатори вщерть виповнять ваґони та не дозволять на люксус окремої спальної лавки, проте після цілонічної дороги не хочеться покидати фотелю у журналістичній льожі та швендятись по кулюарах соймового будинку. І користаючи з того, що на час обраховування голосів, що впали на віцемаршалківські кандидатури, у пресовій льожі проріло та затихло, можна пірнути споминами у минуле та із споминів вилускати актуальні порівнання:

Немов із давніх-давнин, із часів — як кажуть китайці — „колишньої екзистенції" — виринає образ тої парляментарної палати, що ввійшла до історії відродження Польщі під назвою „соймовлади". І нова конституція і виборча ординація і соймовий реґулямін походять щойно з 1935 року, але клясичні образки з „соймовлади" походять по правді лише з часів каденції 1922—28 рр., ба навіть тільки до 1-ої зміни конституції, що прийшла зараз після травневого перевороту і ввела преклюзійні терміни для вирішення буджету. Той період історії польського парляментаризму звязаний із салею, якої вже нема: це було там, де тепер елеґантна, мала, півкулиста й колюмнова саля сенату, — тоді це була на швидку руку до нових потреб пристосована обширна прямокутна каплиця „інституту благородних дівиць". Тямлю, як нині, як маршалківська сторожа виносила на руках виключеного із засідань високого, костистого Марка Луцкевича; посол Воєвудський із комунізуючої НПХ („незалежна партія хлопська") дійшов був до такого майстерства у вичуванні, коли його виключать та коли закличуть возьних, щоб його вивели, що — бувало сам уже оглядався на двері, чи йдуть по нього та чи вже пора дозволити з парадою винести себе. Ті тріки радикальної лівиці так само дискредитували всяку опозицію, як мінливі настрої у злуці з мінливими партійними комбінаціями конвенту сеніорів постепенно, але щораз основніше дискредитували тодішню польську парляментарну ультрадемократію. Так само, як неприємний конфлікт, що вийшов між срібними ложками з буфету та одним польським хлопським послом — не причинився до зросту поваги тодішньої парляментарної репрезентації. (Буфет був тоді там, де тепер бібліотека, і теж архітектонічною атмосферою годився для „широких жестів", у новому буфеті незнаних).

У новій добудованій амфітеатральній салі та в нових кулюарах — інший запанував дух. Прийшли інші часи, круті часи для соймовладської демократії. Тямимо, як у 1928 році сойм відкривав тодійшній премієр — маршал Пілсудський, за якого фотелем стояла висока худощава постать його адютанта, полк. Бека. ББ було тільки у розвитку своїх сил, тільки починало встановляти нову політичну систему. Коли голова клюбу ППС віцемаршал д-р Марек виступив із (досить навіть обережною) погрозою швидкого кінця режіму, полк. Славек назвав це із трибуни „безличним зайдацтвом"; пос. Марек уже не підвівся з атаки, яку дістав, почувши ті слова. Пробував ще боронити „загибаючого світу" марш. Дашинський: відважною поставою ратував ще сойм у драматичних хвилинах поваги поверх сотні старшини у соймовому голо. Але це було вже без значіння. І хоч із виборів у 1930 році також не вийшла ще така більшість ББ, щоб при повному комплеті послів могла перевести зміну конституції, проте перевела її, зручно використавши абсенцію на салі опозиційної правиці та лівиці: який тоді був шум, яке збентеження опозиції, яка радість санації!

Обличчя сойму у 1935 році було вже радикально інше: це був „безпартійний сойм", сойм,

у якому не було вже навіть членів ББ, що його розвязав його творець, як зайву проурядову партію. Це був, як ми писали тоді з приводу відкриття каденції, у повному того слова значінні — сойм експериментальний. Експеримент безпартійности провалився. Промостила собі дорогу до сойму нова партія — ОЗН — при спробах спротиву марш. Цара та легковажно-негативному становищі марш. Славека. Але ввійшовши туди став теж ОЗН єдиною польською партією у парляменті: поруч із ним є тільки кільканацять безпартійних поляків, кільканацять послів УНДО та кількох сіоністів і мізрахістів...

Ось так із мозаїки партій у соймі — дійшло до володіння у соймі **одної** партії. Замість конвенту сеніорів, який валив та творив кабінети мінístрів, є нині засідання клюбу ОЗН, на якому вирішують все, що законну силу дістане на формальних прилюдних засіданнях сойму. Ці рядки писані ще перед вияснениям справи соймового регуляміну: чи більшість ОЗН дозволить на якунебудь законодатну ініціятиву комунебудь поза ним?! А проте, без огляду на формальний вигляд офіціяльного соймового регуляміну, вже тепер ясно, що все в цьому новому соймі підпорядковане одній волі, одній кермі: рішальний є внутрішній регулямін клюбу ОЗН із строгою клюбовою дисципліною, яка є антитезою концепції п. Славека про індивідуальну свободу рухів кожного окремого посла.

У цій ситуації на задній плян сходить явище „сірих людей", що ними заповнені соймові лавки. „Сірі люди" із 1935 р. мали законом (регуляміном) гарантовану змогу інтерпелювати, зголошувати внески, промовляти, противитися, протестувати. Були збережені назверхні познаки ріжнородности поглядів, що немов віддзеркалювали ріжнородні настрої громадянства. Яка ріжнородність можлива при такій великанській супер-однородній більшости?!

І тому й підхід до нового сойму інакший, ніж був у 1935 році. Тоді журналісти з зацікавленням стежили за новими і незнаними собі обличчями, намагаючись відгадати тайну їхньої індивідуальної вартости. Нині від одиниць-послів ніхто нічого не вимагає і не чекає. Їх особисті здібности байдужні. Цікаве одно: що зробить верхівка, штаб ОЗН? Конкретно: чи вона буде вдоволена нинішньою своєю всевладою, чи схоче її зрікатися у користь демократизації устрою? Ще конкретніше: коли і як ОЗН приступить до ревізії обовязуючої виборчої ординації?!

Ось центральна проблема нового сойму. Видача напередодні сойму декрету про пресове право та „про охорону деяких інтересів держави" каже про такий напрям подій, від якого ледви чи відхилиться і праця нового сойму. І тому тим настирливіше питатимуть люди: коли і як буде змінена виборча ординація? Ік.

Італійська преса про Карпатську Україну.

Після вакханалії і непристойних — а то й некультурних — випадів італійської преси проти Карпатської України (вистачить, як історичний документ некультурности, згадати щоденник „Корієре делля Сера" з 31. X. і з 1. і 2. XI. ц. р., що помістив репортажі з Ужгороду свого кореспондента Вірджілія Ліллі, який навіть зважився образити наш національний прапор!), тепер починають появлятися проблиски втихомирення. Бо дотепер. постава преси фашистівської Італії така явно ворожа до Карп. України, така згармонізована своїм тоном і формою із пресою жидівства й інших клік, до деякої міри бентежила наше суспільство. Хоч було це ясною ознакою — делікатно сказати — гнучкости і непевности італійської політики взагалі. Адже і у 1918—1920 рр., крім Б. Мусолінія, вся преса тоді ліберальної Італії була проти України.

Та ось є ознаки протверезіння італійської преси. Першим проявом цього, це широкий репортаж із Хусту кореспондента торінського щоденника „Ля Стампа" п. Ґвідо Тонелля. Це той сам журналіст, про якого повідомляло тиждень тому радіо з Хусту. Цей репортаж п. н. „Рутенія, чи Підкарпатська Україна?" появився у згаданому щоденику з 20. листопада 1938 р. У цій статті ще прозирає багато непоінформованости автора, ще багато чути як непевно плаває автор, зокрема щодо нашого минулого, історії, економічного стану на Карпатській Україні до світової війни й тепер. Колиж взяти цілість цієї статті, то п. Г. Тонелля пише її з обективного становища. Шкутильгає він коли ще й сьогодні твердить, що український рух на Закарпатті прокинувся по прибутті чиновників із Галичини; переборщує автор, кажучи, що наш нарід готов заявитись за прилученням до мадярів.

Зате приємно нам занотувати, що п. Г. Тонелля у своїй згаданій статті твердить, що **„русини виявлюють тут добре відріжнений геоетнографічний гурт, чисельно важний і те, що найважніше, політично зорганізований"**. З повною пошаною говорить про премієра міністрів о. д-ра А. Волошина і збиває поголоски італійської преси немачеб-то премієр-міністрів о. [...] А. Волошин із мадярона став у останніх час[ах] українцем. Пізнавши з близька премієра Карпа[т]ської України італійський журналіст каже, [що] його „відвазі й ідеольогічному западові [...] пізнавши його, не можу нічого іншого зроби[ти] як віддати шану". З неменшим подивом го[во]рить і про секретарів премієра одного „русявого молодика, що є ввесь нервами, вогнем, з в[ели]кою жовто-блакитною кокардою в дірці мар[ы]нарки", і другого д-ра Комаринського. Зазн[а]чує автор статті, що „українізм буде підставовою точкою заяв о. Волошина".

І як ця стаття п. Г. Тонеллі є явищем [от]радним, то в тім самім числі того щоденн[ика] находимо статтю п. н. „Чехословаччина — федеративна республика" датовану з Праги — [...] XI. ц. р. — якої автором є Маріо Бассі. У [цій] статті ще вичуваєте оту смішну італійс[ьку] чванькуватість, задиркуватість, без огляду [на] те, що на даній справі зовсім не визнається. Згадлено тільки ті назви: Руссія Субкарпатика, рутені, руссіні, пікколі руссі, а українці [як] і[р]редентисти тут згадані. А капітальне місце [там], де автор говорить про поставлену українським урядом Підкарпаття вимогу до центральн[ого] уряду підчас ухвалювання конституції, щоб установити назву „Карпатська Україна". Ал[е] — каже автор статті — „Зі слушним географічним, етнічним і політичним змислом, гідн[им] похвали, що вимогу відкинули". Видно, що [п.] Маріо Бассі хоче вчити нас нашої географії [та] історії.

М. Островерх.

Неписьменність — велике нещастя одиниці й народу. Вона зупиняє людину й нарід у розвитку до вищих щаблів культурного, господарського й політичного життя. Поведім скрізь завзяту боротьбу з неписьменністю українців! Боротьбу найкраще вести за допомогою букваря з читанкою „ДО СОНЦЯ", що коштує всього 50 с[от.]

Значіння каналу Одра-Дунай.

19. листопада уряди Німеччини та чехословако-української федерації підписали незвичайно-важний договір. Предмет договору: будова каналу між Одрою і Дунаєм та проведення автостради від горішньо-шлеського міста Бреслява через моравське Берно до австрійського Відня. Підготова до будови каналу та автостради вже зачалася; інжиніри вимірюють терен, робітники звозять будівельне приладдя й матеріял і нема сумніву, що з весною 1939. року вся середущо-европейська будівельн[а] [...]пальна машинерія піде в рух.

Вистане кинути зір на карту Европи, [щоб] оцінити господарські наслідки того середу[що]-европейського каналу. Горішньо-шлеська [про]мислова округа дістане безпосередній до[ступ] до дунайського басейну; чесько-моравська [об]ласть, досі цілком континентальна, від[три]матиме комунікаційний звязок з одного бо[ку з] господарськими областями північної Німеччини та їхнім морським побережжям, з другого боку з південним Сходом аж до Чорного Мо[рі]ря. В будучім великім торговельнім осеред[ку] Відні будуть збігатися дві континентальні [лі]нії. Через істнуючий канал Рен-Мен-Дунай і через новобудований канал Одра-Дунай [мі]сто Відень зі своєю областю буде зв'язане о[д]ночасно з Північним та Балтійським Морем [на] півночі та Чорним Морем на південнім [сході]. Стара політично-культурна, колись і стр[ате]гічна, столиця над Дунаєм, стане тепер важ[ли]вим комунікаційно-торговельним вузлом Европи, сам-же Дунай буде новітнім шляхом „німецьких варягів" у їх продиганні на південний схід — над береги Чорного Моря.

У звязку з будовою каналу Одра-Дунай [...] берлінський „Фелькішер Беобахтер" (з [...] м.) іронізує з тих европейських знавців, [що в] мінхенському рішенні добачували госп[одар]ську руїну Чехо-Словаччини. „Фелькішер Беобахтер" твердить, що наперекір краканню [тих] знавців, які на цілий світ дивляться „[...]ськими очима", саме тепер зачнеться госп[одар]ське оживлення для цілої середущої Евр[опи]. Націонал-соціялізм трактує чесько-мора[вську] територію в змислі її географічного полож[ен]ня, тобто як посереднє звено між [...]ською північчю та південним сходом. В о[бох] проектах: у будові каналу та автостради [від]бивається це ясно.

„Лінія, що вязала Північне з Чорним Мо[]рем — пише „Фелькішер Беобахтер" — [...]ла вже в попередній історії европейського [кон]тиненту. Це було в тих давніх століттях, [коли] східні готи зорганізували були велику [дер]жаву між Вислою-Дністром та Дунаєм [...]. Також пізніше думка вибудувати цей [...] міст як життєву вісь Европи все була жива [...]

„Українська небезпека в Европі".

(Від власного кореспондента.)

Париж, 23. XI. 1938.

Під сучасну хвилину бути українцем та жити в Західній Европі належить до приємности. Ви станете мимохіть, якоюсь, якщо не центральною, то бодай дуже цікавою політичною фігурою, довкола якої крутиться ввесь світ.

Минули вже ті часи, коли українець на чужині підскакував з радости, як вичитав якісь три чи чотири рядки якогось чужинця, що був ласкавий згадати в кількох словах, що там десь далеко на кінцях Европи живе якийсь бідний, хоч великий числом український нарід! Нині ми раз-у-раз вичитуємо багацько про себе, а навіть, що ми „найнебезпечніша націй в Европі".

Перед цією нашою нацією трясуться наче в пропасниці наприклад брати Таро із „Парі-Суар". („Парі-Суар" з 21. XI. ц. р.). Якщо „Діло" читалиб тільки мужчини, то я навіть докладніше описав би здогадні прояви цього страху тих двох достойних братів-журналістів.

Ці брати Таро поїхали до Сенліс у Франції на російське свято. Вони там побачили знеможених віком старців царської Росії — з подагрою, гіхтом чи склерозою. І ці старці їм оповідали, що Київ столиця російських міст, телепається з боязні перед тими проклятими українцями, що разом з Гітлером хочуть відібрати ту російську землю, що зветься Україна. А цей Гітлер навмисне теж не дозволив, щоб інша російська земля, що зветься Карпатська Україна, перейшла до Росії, для її добра та ще до декого... до... Мадярщини.

Ось так думають брати Таро про український нарід, що є видумкою — як вони пишуть — австрійців, це очевидна річ, а що німецький канцлер є теж колишнім австрійцем — отже коротко кажучи — видумкою німців.

Звідси цим літературним близнюкам Жеромові і Жанові Таро могло прийти на думку, що Україна є найнебезпечнішим політичним обєктом для Франції? Ці два сіямські брати були, як ми вже згадали, на святі в честь... нашої княжни Анни, королеви Франції, жінки французького короля Генриха. Свято відбулося в містечку Сенліс, де жила наша княжна. І в честь тієї княжни промовляли, як пише ця родинна спілка, представники „молодого російського покоління у Франції" пп. Гулевіч і Столипін — мабуть безпосередні духові інспіратори цих французьких авторів.

Згадуємо про цю статтю братів Таро не тільки з газетярського обовязку. Ця статті піддала нам теж ось яку думку: ми пропонуємо, щоб товариство українських письменників і журналістів призначило нагороду на найдурнішу статтю, що появиться про Україну у французькій мові у 1938-ім році.

Від себе представляю вже кандидатуру: Jérome et Jean Tharaud з „Paris Soir".

Юрій Студинський.

—oo—

наче Гран і Гнезно, Мадярщина та Польща, своєю окремішною політикою, далі династичні та релігійні війни середущої Европи й рівночасно імперіялізм російських царів, що самі захопили були лінію звязку між Балтійським та Чорним Морем, станули довгі століття на перешкоді перекинути сильний, економікою та льогікою угрунтований міст з Півночі на Південь Европи. Що вже давно розуміли вагу чехо-моравської території як звязкового звена в серці Европи, свідчить про це факт, що всі головні битви між Прусією та Австрією розігралися саме в области водяної артерії Одри. Будуча автострада Бресляв-Відень бігтиме саме здовж тих областей, де відбувалися бої між Фридрихом Великим і Марією Тересою, далі через історичну прикордонну твердиню Гляц до рівнини Лаби-Дунай, що здавен-давна була шляхом торговельних караван. Також будучий канал ітиме моравською рівниною, здовж Білих Карпат аж до Дунаю. І саме на східному схилі цих Карпат лежить містечко Тренчин, що в 1241. році переможно оборонилося від монголів.

„Таким чином цей історичний культурний памятник націонал-соціялістичної політики, будівництво звязкового мосту між Балтиком та Чорним Морем, набирає окремішнього значіння. У випадовій брамі, через яку монголи намагалися вдарити в серце Европи і якої в наших днях большевики хотіли ужити як скочні на захід, націонал-соціялізм закладає великі кліщі нової середущо-европейської потуги“.

У світлі цих розважувань німецького офіціозу, написаних д-ром Вальтером Шміттом, одним з найближчих до Розенберга німецьких публіцистів, видно як на долоні, що Німеччина призначила **Відень на центр проникання на Схід.** Сировина, промисл і сприятливе географічне положення Шлеська та Моравії мають підсилити через новий канал та автостраду економічний, політичний та культурний похід „Відня“ на береги Чорного Моря, яке тепер у німецькій політичній літературі відміняється та повторяється дуже часто — як мета і як ціль. Канал Одра-Дунай — це, як з усього виходить, прискорений політичний перестрій не тільки над Дунаєм, але також над Чорним Морем, може над Дніпром, а може ще далі... І в цьому його величезна історична вага.

—o—

З ЧУЖОЇ ПРЕСИ.

Будапешт у трудноцах.

Голяндський часопис „Nieuwe Haarlemsche Courant“ з 24. н. р. (вечірнє видання пише під цим заголовком ось що:

„Як минула перша голосна радість з приводу прилучення нових мадярських областей від Словаччини до краю корони св. Стефана, то приходить, наново і навіть у загостреній формі, на денний порядок хиткий стан, в якому находиться внутрішня політика Мадярщини. Найменші трудноші — хоч їх не слід легковажити — лежать у самім прилученні нових територій; як відомо, нові території стоять на такому економічному і суспільному рівні, якого їх матірна країна не може досягти. Вже в часі чехословацької кризи у вересні, Прага використовувала цю ріжницю через пресу і радіо; а тепер, коли прилучення стало фактом, Будапешт стоїть перед важким завданням, щоб після політичного прилучення, скоро і задовільним способом, прийшло економічне і суспільне прилучення.

Аграрні і суспільні питання творять найпекучішу проблему мадярської внутрішньої політики, надто пильну тому, що невдача спроб моглаб одної днини довести до її швидкої розвязки і до знищення суспільного ладу в Мадярщині. „Пестер Льойд“, виразник міністерства закордонних справ, у травні мусів сам признати, що поділ доходу і майна між середнім станом і направду заможнім населенням у Мадярщині куди несприятливіший ніж деінде. Мадярська держава справді тепер ще феодальна і в ній мала ґрупа людей має в руках справжню владу. Більш ніж 40% землі, здатної до рільної управи, є в руках 1200 власників землі, які здебільша походять з аристократичних родів, а тимчасом решта землі є в руках близько 1,200.000 родин, а з них 800.000 має пересічно не більше ніж по 2.2 гектарів. Відтак до цього приходить більш-менш пів міліона рільних робітників, які здебільша тільки для власного вжитку можуть тримати трохи худоби.

Не багато краще з робітниками у промислі. Згідно з повідомленнями мадярського інституту для економічних дослідів, 81% людности має дохід, що вистачає ледви для мінімум істнування. Найбільша частина робітників мусить попросту дивитися за підмогою від інших членів рідні. В Мадярщині, від часу монархії, не зроблено практично нічого більше в ділянці суспільного законодавства; ще досі ніяк не впорядкували часу праці або відпочинку. Допомога для безробітних і старців незначна. Які бувають гострі протилежности, показує факт, що більш-менш 55.000 осіб з вищих кляс мають разом приблизно такий самий дохід, що 3.5 міліонів, які здані на своє мінімальне істнування.

Прикладали ріжні способи, щоб принести суспільну полекшу для тієї зубожілої маси: вже перед війною великий суспільник, єпископ о. Прохаска, прийшов із системою спадкоємної аренди, а по війні між іншими премієр Гембеш намагався перевести таку саму систему. Але феодальні великі землевласники, які мовчали про суспільну реформу, дбали тільки про те, щоб у практиці ці пляни не вдалися.

До цього долучуються ще інші політичні питання. Тут питання виборчого права, що у своїй нинішній формі виходить на добре передовсім панівній клясі; щойно в найближчому році при головних виборах модерна і тайна виборча система має частинно направити старі помилки. Далі уряд мусить боротися з жидівським питанням, яке в Мадярщині пекуче, бо усі фінанси, ключеві позиції у промислі, вільні професії і вищі урядницькі місця в жидівських руках. Цікаво, що на 126 міліонерів у Мадярщині є 105 жидів. В цих професіях вже завели 20% „нумерус клявзус“ для жидів, які творять більш-менш 5% людности; цей відсоток мусить ще обнизити, якщо уряд хоче мати успіхи в народі.

Можна зрозуміти, що на такій політиці і суспільнім несприятливім ґрунті пишно зростають надмірно праві рухи, головно від часу успіхів націонал-соціялізму. Ці рухи, яких не можна вже більше компромісово заспокоїти і які вже не опираються проти деяких проявів, проти цілої ментальности панівних кляс опановують якстій позиції, де ці кляси завчасу не спамятаються. Панівні кляси, довгий час вдоволялися словесною розвязкою тієї проблеми, мовляв ці змагання чужі для мадярського народу; вони прибирали зарозуміле неґативне становище, а коли ця теорія не помагала, то замикали провідників руху до арештів, як напасників на „освячений суспільний лад Мадярщини“. Вислід був такий, що ріжні рухи злучилися в один мадярський

КАРО. 8

СИМПАТІЯ З ОГОЛОШЕННЯ.

IX.

Ех! Захоплений сусідо. Великий з тебе невдаха. Сафандула V. І не міг ти свого захоплення виявити зараз своїй симпатичній сусідці, а мусів своїм злощасним анонсом накоїти тільки лиха у Личаківській дільниці! Порушити всіх старих радників, що мають молоді жінки, наповнити надією серця старих чи пристаркуватих дівуль, насторожити усіх наречених, що їх вибрані мали щастя мати бурачкові капелюхи з білими перами, — змобілізувати всіх мужчин, що їхні жінки заняті працею поза домом — ех! злощасний захоплений сусіде, — будь на майбутнє обережніший!

X.

В Адміністрації „Діла“ великий рух. Кожна почта приносить щораз то нові стирти листів. Панна Міся не встигає з роботою. Від напруженого сортування листів пухнуть їй руки. Пан Юрко тільки злобно підсміхається. Це не його ділянка праці, отже він сидить спокійно, час від часу тільки споглядаючи на приспішене мигання рук панни Місі. Його прижмурені очі немов кажуть: „Добре тобі так. Чи раз я мусів залишатися поза урядовими годинами, а ти не хотіла мені помогти? Тепер попробуй сама, як це смакує!“

— Пане раднику! Коли ви зараз не подбаєте за помічницю, — я нароблю вам сорому: віхіду по тільки роках праці, не діждавшись емеритури.

Директор адміністрації має іншу журбу. Він дріботить швидкими кроками до редакції з проєктом, який ледви чи йому вдасться.

— Панове, хто в вас може залишити трохи матеріялу до завтрішнього числа? Ми маємо тук оголошень і то все пильні! Я вже зазначував не раз і не двічі, що в найближчому числі всі оголошення не підуть! А дами є тої думки, що волять подвійно заплатити, щоб тільки їхнє оголошення зараз появилось. А тих оголошень я маю вже більш, як сторінку, а що хвилини напливають нові.

Дзвінок телефону раз-у-раз дзвонить. Що хвилини закликають когось з членів редакції, а там більш менш та сама розмова з ріжними відхилами. Того кличе меценасова Б., іншого радникова Л., ще іншого докторова Н., а кожна хотілаб „по знайомости“ засягнути ближчих інормацій про особу „Захопленого сусіда“.

Остаточно по довгих торгах адміністратор здобуває ще пів сторінки „Діла“ для оголошень, але мусить ще помістити заяву такого змісту: „Редакція „Діла“ просить нас повідомити, що ніодному з редакторів невідоме правдиве прізвище „Захопленого сусіда“, — а тому зайві всі запити в тій справі.“

Адміністратор старається примістити всі оголошення (декотрі, довші мусить залишити до завтрішнього числа), а всі вони менш більш однакового змісту: „Для Захопленого сусіда. Лист рівночасно до Адміністрації. Жду нетерпеливо вияснення. Зірка“. Так більшість. Але були теж і інші оголошення, що не мали звязку зі „Захопленим сусідом“. Це інші панове і пані, що давно вже шукали своїх неназваних симпатій, загублених у вирі великого міста, — заохочені прикладом „Захопленого сусіда“, — шукають себе взаємно.

XI.

„Захоплений сусід“, побачив зі здивуванням, що цих пань з бурачковим капелюшком, білим пером, у бронзовій наґортці, що їхали дня 12. жовтня одинкою від Магдалини до Геніґа між годиною третьою і четвертою — сотні. І якжеж йому серед тої стирти листів найти ту, яка зганяла йому сон з повік, якої незабутній образ носить (іноситиме до віку) у своєму серці? Як від якого листа починати? В Адміністрації йому заповіли, що більш листів приймати не будуть, отже мусів знову дати оголошення, щоб усі листи слати на посте рестанте для „Того самого“. Адже щойно тепер зясував собі страшну небезпеку для його мрій. Адже ця вимріяна могла взагалі не читати „Діла“! Треба подати це оголошення до всіх місцевих щоденників. А взагалі: може вона ще не відповіла. Як тут дати собі раду з тими листами? Переглядає усі коперти, по черзі.

Вона мусить мати ніжне, граціозне письмо. Важив у руці рожевий наперфумований листок, дрібно-дрібно писаний. Так, це напевне від „неї“. Нетерпляче розірвав коперту.

„Ти лотре, ти лайдаку, то ти будеш мені баламутити жінку? Яким правом смієш уживати нашої громадської поважної преси до своїх низьких приземних інтересів? Якщо хочеш, щоби я витягнув з того консеквенції, то веди дальше романи зі заміжньою жінкою, мамою дітям! Але вважай, бо я, я пан її вже тепер пильнуватиму добре її ходів поза домом“. Перестав. Навіщо читати дурниці. Це написне не була вона. Це якась „мама дітям“, а та може двацятилітня дівчинка.

Узяв у руки велику, білу коперту, адресовану енерґійним трохи мов мужеським письмом. Треба спробувати з іншої бочки. Той лист радник украв своїй жінці, а письмо його було дрібненьке, мов жіноче. Отже не те. Треба шукати письма великого — ясного, певного, сміливого. Це напевне буде вона: „Мій Ангеле!“ (теж титул?!), а де може? Пишемо далі. „Ходжу стежками Львова вже двацять, трицять, сорок літ. Та що там про літа! Ходжу, шукаю, думку думаю, чи в тому місті я з ким жити маю (чи це має бути поезія, чи кепський жарт?). Мій найдорожчий! Тебе зі-

фронт, який уже в минулому році мав 600.000 членів.

Молодий та енергійний премієр Імреді, який в цьому році ввійшов до уряду, передбачив небезпеку, що загрожувала з усіх боків і постановив перевести глибокі реформи. Програма, яку він розвинув цього літа охоплювала справжню аграрну реформу і згідно з нею видатну частину великої посілости мали віддати дрібним арендарам; він подав дальшу розвязку жидівського питання, намагався розбудити промисл і обіцяв суспільне законодавство. Тим способом він намагався випередити опозицію; його плян виявляв розуміння і відвагу, але вплив короткозорих „ліпших" кляс показався сильнішим ніж він міг сподіватися.

Крім цього він мав нещастя заплутатися у заграничну політику. Становище Мадярщини не було легке, бо Югославія і Румунія в критичних днях вересня дали виразно пізнати, що вони вважатимуть збройний виступ Будапешту за „казус беллі". А проте Будапешт поставив свої домагання занадто високо, тому що вони виходили далеко поза етнографічні принципи, які тепер знайшли загально похвальний відзив і вимагав для себе далеко більше теренів Словаччини і також усю Карпатську Україну, при чому Польща, з відомих причин, його підтримувала. Через те будапештенський уряд пішов назустріч вимотам опозиції й урядової партії, що — обі — снили сон корони св. Стефана: Будапешт дав себе навіть спонукати до авантур диверсійних ватаг у Карпатській Україні. Віденський арбітражний присуд лиш почасти пішов назустріч мадярським домаганням. Великі землевласники, які надіялися повернення їх прав, сильно розчарувалися; опозиція робить тепер пропаганду, називаючи це невдачею уряду, при чому її ряди скріплює населення новоприлучених областей, які побоюються за збереження своєї суспільної вищости. Чехословацька авантура тільки відволікла крізу; напруга зросла недавно так сильно, що Імреді зміною у своїм кабінеті мусів зміцнювати своє становище.

Але ніщо не помогло: перший раз від 20 років урядова партія знайшлася тепер у меншині, коли премієр представив свої пляни разом із справою довіря".

Часопис каже, що парлямент розвяжуть і що треба сподіватися нових виборів на підставі старої системи. В урядових колах думають, що стара виборча система поможе, щоб місць у парляменті не заняли надто радикальні елементи і що приклонники уряду завчасу зрозуміють, що тут йде про їх останні вигляди. Часопис кінчить статтю словами: „Не скажемо забагато, коли сучасну ситуацію в Мадярщині назвемо рішуче небезпечною. Факт, що орган мадярських націонал-соціялістів робить вже порівнання між цим урядом і останнім кабінетом Шушніґа каже надто багато...".

„Гамбургер Нахріхтен" з 24. XI. ц. р. так коментують заяви Імредія, що Мадярщина не може вдаватися в насильну акцію проти Карпатської України: ці заяви Імредія — це отверте і беззастережне визнання віденського присуду про нові границі Мадярщини і Чехословаччини, визнання національних переконань, відкинення всіх реакційних думок тих, які ще не зрозуміли значіння національного принципу".

„Гамбургер Нахріхтен" з 25. XI. ц. р. кажуть в статті „Мир з Прагою": „Те, що в деяких мадярських колах вимагають, зле годиться із засадою національних прав. Німецький зразок повинен показати цим загорільцям, де лежать границі політичних можливостей.

Валюх телефонував до полк. Коновальця з півн. Норвеґії.

ЩО СТВЕРДИЛА НОРВЕСЬКА ПОЛІЦІЯ?

Норвеська поліція веде енергійне слідство у справі замаху на полк. Коновальця.

Вона ствердила, що 31. січня ц. р. до Гарстаду (у північній Норвеґії) причалив совітський пароплав „Шілка". Його одинокий пасажир, москаль, пішов у ночі на пошту, збудив урядовця (який мешкав недалеко), замовив телефонічну розмову з Римом та говорив з полк. Коновальцем. Він говорив по російськи, тому урядовець нічого не зрозумів.

Цей самий загадковий москаль говорив з полк. Коновальцем у Римі 8. лютого з Ротердаму і на другий день з Дортрехту. Норвеська й голяндська поліція переконана, що був це Валюх, який намагався заманити полк. Коновальця до Голяндії.

Замах на ректора одного з румунських університетів.

На ректора університету в Клюж (Семигород) Степана Ґоанґу напало двох його колишніх студентів та поранили його смертельно, опісля вбили поліціянта, який їх здоганяв. Ґоанґа у вівторок рано помер.

Мотиви замаху невідомі. Ґоанґа був держ. підсекретарем освіти в уряді Татареску і тоді видав низку розпорядків, що обмежили політичну діяльність професорів та студентських орґанізацій. Підозрівають, що замаховці були членами „залізної ґвардії".

—o—

Бельгія та Голяндія спільно бороняться перед впливами великих держав.

Хоч офіційні комунікати представили візиту бельгійського короля в Голяндії як виключно куртуазну, у Брюсселі міркують, що вона започаткувала ближчу дипльоматичну співпрацю, яка змагає до оборони обох держав перед впливами великодержав.

Можливо, що Бельгія буде намагатися розтягнути цю співпрацю також на Люксембург та Швайцарію.

—oo—

Французький уряд старається не допустити до страйку у комунікації.

У звязку зі заповідженим на середу (на завтра) вибухом ґенерального страйку ситуація у Франції напружена. Уряд докладає найбільших зусиль у тому напрямі, щоб не допустити до страйку в комунікації. Робітникам паризької підземної залізниці, які застрайкували б, загрожує втрата праці. Міністр комунікацій заповів мілітаризацію залізниць. Взагалі увага французької опінії сконцентрована на справі залізниці. Навіть колиб страйк у середу охопив усі ділянки життя поза залізницями, то це означалоб невдачу страйкарів.

ДАЛЯДІЄ РОЗВЯЖЕ КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ?

„Епок" пише, що на випадок загального страйку прем. Далядіє без сумніву витягне консеквенції проти організаторів страйкової акції. Комуністичній партії Франції може загрожувати розвязання.

З ОГЛЯДУ НА ЗАГРОЗУ ГЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ МІН. РІБЕНТРОП ВІДЛОЖИВ ЇЗД ДО ПАРИЖА.

Мін. Рібентроп мав виїхати в понеділок вечором до Парижа, але з огляду на напружену страйкову ситуацію у Франції відложив свій виїзд.

тало мені Провидіння, коли я вже стратила охоту далі шукати, коли стратила віру в успіх свого шукання — Ти прийшов. Благословенне хай буде Твоє імя, ким Ти не був би. Ти привернув мені молодість мою, Ти відсвіжив мої сили до дальшої життєвої борні, Ти — мрія мрій моїх, Ти — моя остання потіхо"...

Шкода, шкода часу.

„Ти привернув мені молодість мою"...

Це напевне якась стара панна. Шукаймо далі.

Переливаються поміж пальцями листи. Зі зверхнього вигляду годі пізнати, що криють у собі усі ті білі, сиві, рожеві, ліліові коперти. Треба конче обдумати якийсь інакший спосіб порозуміння з гарною сусідкою. Але що, що можна зробити, щоби у півміліоновому місті найти гарну жінку, одну єдину серед сотень тисяч інших. Нервовими кроками переміряє „Захоплений сусід" кімнату, вкінці плескає себе по чолі:

„О, дурню, дурню! Чомуж ти зразу не подумав собі цього?"

Сідає при столику і пише нове оголошення (тим разом для певности до всіх місцевих щоденників).

„Захоплений сусід просить знайому особу прибути в середу, дня 25 жовтня в год. пів до четвертої сполудня назустріч біля памятника Собеського".

Так, так. Тепер вже напевно її зустріне. Бо хочби навіть на це візвання зголосилося більше жінок, всеж поміж ними він найде свій ідеал.

*

У вчорашньому фейлєтоні у III-ій шпальті 17-ий рядок пропущено по словах: „чомже сгрожо чорне на білому?" слово — „бурачковий" і рядок: „Сват, сват, сват! Чоловіче! Чогож ти такий лютий сьогодні? Хай тобі буде бурачковий, але чомуж кажеш „чорне на білому"?

(Докінчення буде)

Правнича сторінка.

Перед виборами до громадських, волосних і міських рад.

Крім пресового декрету і декрету про охорону деяких інтересів держави появився ще третій важний декрет президента (Денник Законів з 24. ц. м. ч, 91, поз. 625) про скорочення каденції деяких устроєвих органів у територіяльній самоуправі. Згаданий декрет постановляє, що **вибори громадських радних у воєвідствах: краківськім, львівськім, станиславівськім і тернопільськім будуть розписані не пізніше ніж 15. лютого 1939 р. Каденція дотеперішніх громадських рад** — на просторі згаданих воєвідств — кінчиться з днем правосильности виборів громадських радних.

Вибори міських радних — на просторі цілої держави крім шлеського воєвідства — **в тих містах, в яких каденція міських рад кінчиться по 1. березні 1939 р.,** а не пізніше ніж 1. січня 1941 р., **будуть розписані перед днем 1. травня 1939 р.** Каденція дотеперішніх міських рад у згаданих містах кінчиться з днем правосильности виборців міських радних. Дотеперішні почесні лавники в міських управах урядують до часу правосильности виборців лавників.

Вибори волосних радних у воєвідствах: краківськім, львівськім і тернопільськім будуть **розписані до місяця по правосильности громадських радних** в 3/4 частинах загального числа громад на просторі поодиноких волостей. В тому самому часі будуть розписані вибори волосних радних у міських волостях, що не поділені на громади. Каденція дотеперішніх волосних рад кінчиться з днем правосильности виборів волосних радних. Дотеперішні лавники урядують у волосних управах до правосильности виборів лавників.

Вибори повітових радних будуть розписані до місяця по правосильности виборів міських і сільських та волосних радних у більшости волостей на просторі поодиноких повітів, щоб вибрати 3/4 частини законного числа повітових радних. Каденція дотеперішніх повітових рад кінчиться з днем правосильности виборів повітових радних. Дотеперішні члени повітових виділів урядують до часу правосильности виборів членів повітових виділів.

—o—

За податкову мораторію.

Хліборобські організації, пише польська преса, звернуться в найближчому часі до уряду з домаганням у справі поправи цін на хліборобські продукти. Дотеперішня акція уряду, на думку хліборобських організацій, не дала бажаних вислідів. Одночасно хліборобські організації будуть домагатися від міністерства скарбу, щоби припинило платність податків до часу, доки ціни збіжжа не підскочать так, що їх продукція оплатиться.

Декрет про охорону деяких інтерес в держави.

За пресовим декретом, що його головні постанови наші читачі вже знають, появився декрет про охорону деяких інтересів держави, який дуже глибоко врізується в життя громадян і тому подаємо його в перекладі.

Декрет складається з 16 статтей і передбачує гострі кари арешту та вязниці, до досмертної вязниці і кари смерти включно та високі гривни. Згаданий декрет обовязує вже від дня його оголошення (Денник Законів ч. 91, поз. 623 з 24. листопада ц. р.).

І. Проступки проти оборонности держави і „народового" господарства.

Стаття 1. § 1. Хто ушкоджує або робить нездатними до вжитку предмети або уладження, що служать до військової оборони держави або збройних сил — підлягає карі вязниці (до 15 років — прим. Ред.).

§ 2. Якщо вчинок, означений в § 1, спричинив велику шкоду для військової оборони держави або доконали його підчас війни — винуватець підлягає карі досмертної вязниці або карі смерти.

Ст. 2. Хто утруднює або унеможливлює правильне діяння фабрик, що продукують зброю або інше військове приладдя — підлягає карі вязниці або арешту до 5 років.

Ст. 3. Хто публично поширює фальшиві вістки або вживає інших підступних засобів, щоб підкопати довіря до польської валюти або до публичного кредиту — підлягає карі вязниці до 3 років.

Ст. 4. Хто доставляє за кордон сфальшований товар або фальшиво означений, якщо повстала з цього шкода для інтересів польського експорту — підлягає карі вязниці до 3 років.

II. Проступки проти незалежности публичного життя.

Ст. 5. Польський громадянин, що у звязку з політичною діяльністю в польській державі приймає від особи, що діє в користь чужого уряду, маєткову користь для себе або іншої особи чи лише її обіцянку або теж домагається такої користи — підлягає карі вязниці.

Ст. 6. Польський громадянин, що входить у порозуміння з особою, яка діє в користь чужого уряду або міжнародньої організації, з метою шкодити польській державі — підлягає карі вязниці.

Ст. 7. § 1. На випадок засуду за проступок означений ст. 5 або 6, суд може відобрати публичні і громадянські права.

§. 2. Постанови ст. 6. карного кодексу не стосується до проступків означених у ст. 5 і 6.

III. Проступки проти публичного ладу.

Ст. 8. § 1. Хто публично взиває робітників до загального страйку або працедавців, щоб замкнули варстати праці, або щоб стримати довіз харчів до міст — підлягає карі вязниці до 5 років.

§ 2. Хто зладжує, переховує або перевозить письма, друки або ілюстрації, що накликують до загального страйку робітників, замкнення фабрик або припинення довозу харчів до міст з метою їх поширення, той підлягає карі вязниці до 3 років або арешту до 3 років.

Ст. 9. Хто бере участь в організації, метою якої довести до збірного замкнення варстатів праці — підлягає карі вязниці до 5 років або арешту.

Ст. 10. Хто покликуючись на свій вплив на урядовця, береться посередничати в поладнанні при його допомозі урядової справи і приймає за це для себе або іншої особи маєткову, особисту користь, її обітницю, або теж домагається такої користи — підлягає карі вязниці до 5 років або арешту.

Ст. 11. Хто публично поширює вістки, що можуть спричинити болючу шкоду інтересам держави або ослабити оборонного духа громадянства або теж обнизити повагу начальних органів держави — підлягає карі вязниці до 2 років і гривни.

Ст. 12. Хто публично:

а) поширює фальшиві вістки, що можуть бути основою карного слідства або дисциплінарки;

б) оголошує акт обвинувачення або інше процесове письмо перед його відчитанням на розправі в карній справі, або вістки про хід неявного засідання суду, нарад або голосування суддів;

в) хто подає фальшиво хід головної розправи в суді або береться оцінювати друком докази вини підсудного або слушність домагань сторін;

г) хто піддає злобній критиці присуд суду — підлягає карі арешту до року.

Ст. 13. § 1. **Міністр внутрішніх справ має право розпорядком заборонити публично слухати авдиції означених закордонних радіовисильних стацій.**

§ 2. **Хто в публичному місці або більшому гурті осіб слухає крізь голосник авдиції забороненої владою радіостації — підлягає адміністраційно карі арешту до 3 місяців і гривні до 3.000 зол. або одній з цих кар.** Радіоапарат може підпасти конфіскаті.

IV. Поліційний нагляд у справах за державні злочини.

Ст. 14. § 1. На випадок засуду за державний злочин може суд розтягнути, як превенційний засіб над засудженим поліційний нагляд на час від року до 5 років.

§ 2. Поліційний нагляд над засудженим потягає за собою такі наслідки:

а) повітова влада загальної адміністрації може заборонити відданому під поліційний нагляд побут у деяких місцевостях або теж визначити йому місце побуту з тим наслідком, що з визначеної місцевости може видалитися лише за її дозволом;

б) відданий під поліційний нагляд обовязаний повідомити повітову владу загальної адміністрації до 6 годин про зміну помешкання або місце побуту;

в) поштові посилки, що їх висилає відданий під поліційний нагляд або посилки що до нього надходять, може переглядати повітова влада загальної адміністрації;

г) повітова влада загальної адміністрації може наказати відданому під поліційний нагляд, щоб зголошувався в неї в означених речинцях або в означеній поліційній станиці і давав вияснення про свої заняття, хід життя і засоби прожитку;

ґ) повітова влада загальної адміністрації може ввійти до його помешкання в кожній порі, щоб провірити правдивість зізнань відданого під поліційний нагляд

—o—

ХТО НЕ МАЄ ПРАВА ЗАБИРАТИ ЗІ СОБОЮ 200 ЗОЛ. ПРИ ВИЇЗДІ ЗА КОРДОН?

Девізова комісія вияснила банкам, що особам, які мають закордонні пашпорти, що їх виставила краєва влада та які постійно перебувають за кордоном (нпр. на студіях) і приїхали до краю лише на хвилевий побут (нпр. на свята або на вакації) — не мають права при виїзді за кордон забирати зі собою 200 зол. або їх рівновартости, бо цих осіб не можна вважати замешкалими у краю. Без дозволу девізової комісії не вільно вивозити 200 зол., лише найбільше 10 зол. польським громадянам, які мають консулярні пашпорти від польських закордонних консулятів чи польського генерального консуляту в Данціґу та пашпорти, що їх виставила чужа влада.

—o—

Сторінка без політики.

Як у Півн. Судані ловлять звірів для зоольоґічних садів.

Найвидатніша місцевість для ловлі звірів у Судані — це долина Така. Це величезний степ, тут-то-там зарослий густими кущами. Він поволі переходить у мальовничу гористу місцевість, в якій живуть люди. Назагал доброго серця. Нубійці чепурні, розумні й ласкаві — до того ж незвичайно спритні і відважні. Більшість із них жиче, як спокійні кочовики або хлібороби. Вони пасуть свої отари овець, величезних нубійських кіз, верблюдів, а на низах біля річок сіють „дурру", себто африканське просо та бавовну. Вони відзначаються великою гостинністю. Крім пастирства та почасти хліборобства, знають всякі ремесла. Нубійці виробляють просту зброю, ріжні речі зі слоневої та буйволячої шкіри, ріжні плетення, ріжні тканини, незвичайно тонкої роботи срібні й золоті прикраси. Мешканці живуть дуже вбого. Їдять здебільша страву з „дурри", з якої роблять борошно. До цієї страви додають всякого роду підливи з мяса, яке спершу висушують на сонці, відтак розтирають на порошок. Перед їжою миють завжди руки. Вони їдять всі разом (родина, раби й гості) з одної миски. Є в них такий звичай, що чемність вимагає, щоб гість на доказ того, що він є задоволений з гостини, як найчастіше гикав та щоб йому відбивалося, вшанований тим хазяїн йому щораз відповідає: „Ель гамдуль ілляг", себто „Нехай буде дяка Господеві".

Так коротко представлялось би життя нубійців дома. Тепер дещо про їх життя поза домом, а саме про лови.

Зовсім інша справа полювати на диких звірів, а зовсім знову щось інше ловити живих звірів і то по змозі не поранених, щоб перевезти їх до інших країв. Ловити звірів — значить вправляти спорт, бути добрим ловцем — значить бути поважаною особою, героєм...

Більша частина нубійців була і є спеціялістами до ловлення звірів. Вони добре знають всі ті місця, де люблять перебувати такі чи інші звірі і знають теж із давніх давен способи ловлення. Найвизначніші ловці — це так звані „аґаґіри", себто ті, що йдуть на кожну звірину лиш з одним мечем. Цей спосіб полювання вимагає великої зручности, сміливости і холоднокровности. На полювання виїздять ці „мечиловці" на своїх маленьких, але незвичайно швидких і витривалих конях, силкуючись наздігнати звірину і підрізати їй жили на задніх ногах. Правда, воно не страшне, коли полюють на таких боязливих звірят, як жирафа, антильопа, чи струс. Алеж цим самим способом полюють нубійці і на леопардів, слонів, а навіть на львів чи гіпопотамів.

Найтяжче полювати на слонів. На слонів відважуються нападати тільки найбільш досвідчені мечиловці і вони ніколи не нападають поодиноко, лише гуртом, по чотири-пять осіб. Майже ніодин із ловців не вмірає дома, лише паде на полюванні жертвою тих страшних звірів, на яких полює.

Коли мисливі наглядять слонячу отару, то вони силкуються зробити так, щоб відлучити такого слона, який має найбільші кливаки. Але коли той слон бачить, що йому загрожує небезпека, стає страшенно лютий. Він починає голосно ревіти й кидається на ловців. Одначе він своїми малими очима не може добре бачити й швидко роздивлятись, що діється довкола нього. Тому розлютований слон кидається найперше на тих, що їдуть на білих конях. Звичайно один чи два нубійці нароком виїздять проти слона білими кіньми, щоб він ганявся за ними й не помічав, як до нього будуть наближатися мисливі на темних конях. І от коли слон біжить за одними ловцями, тоді один з іншої групи під'їздить до нього приблизно на десять кроків, зіскакує з коня на землю й біжить за слоном що сили. В той мент, як слон ступає лівою задньою ногою на землю, мечиловець, тримаючи меч обома руками, з усієї сили, наче великою бритвою, протинає нещасному велитневі „ахилеву жилу". Ранений і напів шкутильгавий слон кидається назад, на того, хто його поранив, але в цюж мить інший нубієць, що їхав на білому коні та ввесь час вертівся перед очима слона, зіскакує тепер з коня і так само біжить за слоном. Наздогнавши його, протинає йому праву ногу.

Слон з підрізаними ногами паде безпомічно на землю. Відолашний велитень гине, а люди кидаються на трупа, виривають йому кливаки, здирають куснями шкіру, з якої відтак виробляють щити, піхви на мечі та всякі ремені для господарки. Коли нема близько табору нубійців, то мясо кидають на поталу і його зїдають шулїки та шакалі, чи гієни. Коли близько є табор, тоді вони зрізують з кісток мясо, їдять його або сушать на сонці й ховають на „чорний день", на час дощів.

Таким теж способом вбивають нубійці: носорогів, буйволів і навіть львів.

Але всі ці способи непридатні для тих ловців, яким потрібні не трупи, лиш живі звірята. Тому для зоольоґічних городів ловлять звірят інакше.

Звечора, коли збираються ловці — в тубильців радість та веселість. Гуляють до пізної ночі, обмінюються дарунками, бенкетують, танцюють. Вранці настає мисливська гарячка: кульбачать коні, навантажують харчами верблюдів, беруть із собою цілу отару кіз та овець щоб мати для ловців та ще більше — для впійманих звірят завжди свіже молоко.

Молодих звірят ловлять у той спосіб, що мечиловці вганяються за ними до того часу, аж доки стомлені звірята втратять силу далі бігти та відлучуються від своєї отари. Тоді їх ловлять, путають і віддають до табору. Так ловити: жираф, антильоп, часом і буйволят — нема ніякої небезпеки, хіба, що кінь десь скочить ногою в щілину, яка повстала з великої спеки (потріскала земля) і зломить собі ногу, або викине з сідла мисливця. Далеко важче зловити слоненя, або носороженя. Батьки їх сильно пильнують і боронять та часто доводиться звести жахливий бій зі старими.

Леопардів, гієн та павіянів ловлять здебільша окремими пастками — клітками, чи кучами, до яких тих звірят принаджують.

Бегемотів для крокодилів ловлять здебільша „гавати" (кодло нубійців), які є знаменитими пливаками. На тих звірят нападають серед дня, цілком отверто, покладаючись тільки на свою сильну руку, в якій несуть гарпун, привязаний на довгім сильнім мотузу, якого один кінець припнятий до деревляного поплавця. Ловці кидають свої гарпуни саме тоді, коли крокодилі вилігуються на гарячому піску. Коли гарпун поцілить у тіло гада, тоді притягають страховище до берега, де його або вбивають, або спутують живого. Коли хочуть зловити живих звірят, то вживають лекших гарпунів, якими не можна зробити звіреві важкої рани. Ясно, що такі лови вимагають від ловців величезної зручности та сміливости та впертости.

Неменш цікаві лови на павіянів, на березі річки Газалу. Там трапляються такі місця, де величезними отарами живуть павіяни, не то що по кілька сотень, але навіть по кілька тисяч голов в одному гурті.

Річка Газал (або Гаша) в літі висихає і залишається лиш кілька джерел, з яких тече вода. До тих джерел приходять павіяни пити воду. Вони цілий день тупотять та верещать, цілий день бігають до води.

Ловці звичайно розкладають свій табор біля того „малпячого міста". Спершу малпи дивляться на незнайомих людей підозріло й оглядають їх лиш іздалеку, зі скелистих гір; ближчого знайомства заводити не хочуть. Але минає кілька днів і павіяни звикають до гостей. Вони підходять щораз ближче, починають пити воду одночасно з їх верблюдами, кіньми та козами, але зі сусідніх джерел.

Тимчасом мисливі приготовляються до ловів. Вони намічають собі найкращих самців, які ходять відважно й гордо поміж своїми малпами. Одного дня скрізь по цілій річці мисливі закривають всі джерела та залишають одно, де напували свою худобу. Коло цього джерела насипають ловці ріжні принади: найчастіше „дурру", яку павіяни дуже люблять. Одночасно приготовлюють пастку. Це велика куча, що нагадує собою хату тубильців. Ту кучу ставлять над тим місцем, де самці привикли находити „дурру", підпирають лише з одного боку паколом, а до пакола в ночі привязують сильний мотуз, який скривають під піском.

Коли все вже приготоване, упівдні мисливець ховається за якоюсь скелею далеко від пастки, тримає в руці кінець мотуза і слідкує пильно, коли прийде під пастку якийсь павіян, чи може кілька разом. Раптом він сіпає за мотузок, який вириває пакіл, куча паде й накриває собою павіянів.

Зловлених павіянів спершу це незвичайно дивує. Вони знають, що сталося й тому сидять тихо, наче сподіються, що куча знову піднесеться сама в гору. Але згодом розуміють своє положення. Починають крутитися по кучі, шукаючи виходу. Їх очі заходять кровю. Одночасно всі інші павіяни, що спершу в переляку повтікали, приходять до рівноваги, вертаються до кучі і страшним хрокотанням та криком, наче підбадьорюють полонених, щоб вони шукали собі рятунку. Деякі, найвідважніші підбігають до самої кучі й ведуть „розмову" з пійманими. Та куча важка й полонені не можуть нічого зробити. Правда, якби ловці зіставили їх на довший час, то ті, що вільні, визволилиб впійманих. Але ловці негайно підходять і при помочі окремих мотовил ловлять спійманих за шию. Коли павіянів витягнуть з кучі, негайно путають їм ноги. Опісля кладуть їх у ряд, завязують, вішають наче клунки на дручок і несуть до табору. Там дають кожну малпу до іншої клітки, бо коли павіяни дуже лихі, то сильніший намагається задушити слабшого. Не можна теж садити самця до самиці, бо він не дає їй нічого зїсти.

Павіяни ніколи на волі не нападають на людей, але коли їх ловити, то дуже бороняться, кусають як леопарди. Найнебезпечніші вони, коли їх вязати, або розпутувати. Часом ловці мусять звести з павіянами справжню війну, коли вони стають в обороні полонених. На початку такого бою виходять спершу найсильніші самці. Вони скажено бють лапами по землі, скрегочуть зубами, наїжують шерсть і відходять на кілька кроків до людей, наче викликаючи їх на бій. Дуже прикро дивитися, коли іноді забють малу малпочку. Тоді стара малпа-мама забирає на руки трупа своєї дитини і плаче, як справжня людина...

Вкінці вже все полагоджене до відходу — і тоді починається одно з найважчих завдань ловців: завести своє надбання до морської пристані й відти у світ. Важке це завдання тому, що дорога довга, коло 35—40 днів ходу в випаленій сонцем пустині. Ближче як у віддалі сто кільометрів не можна знайти води; часто і в тому місці, де є вода, нелегко її добути, бо тамошні кодла кочовиків рішуче не позволяють до неї доступити й обороняють свого добра зброєю.

Каравана (валка), що часами має півтори-дві сотні спійманих звірів, яку крім того ще обслуговують верблюди, великі отари дійних кіз та овець, і не менш, як к. 150 людей, не може обійтися без води.

Йти доводиться майже завжди вночі, бо вдень буває страшна спека. Пустиня блищить наче срібна з темною смугою по тих місцях, де бувають якісь пригорбки чи скелі та кущі. Навколо пусто, не видно живої душі, лише чути як зловісно, з посміхом виють гієни.

Перед заходом валка виступає в дорогу. Кожний займає своє місце. Слуги ведуть великих звірів на ланцюгах та міцних ременях, ідучи по кілька душ коло одного звіра: біля жирафи — трьох, біля слона — чотирьох, біля антильопи — двох, двох іде теж біля струся. Ці дві-три клітки, в яких сидять левинята, хоїди, малпи та інші менші звірята, привязують між горбами верблюдів. На переді спрягають до купи чотири верблюди, по два з обох боків і поміж ними висить величезна, прикріплена міцними ременями „куча"-клітка, в якій уміщено молодого бегемота. Іноді така „куча" зі своїм пасажиром важить більш, як 300 кг. І з тим пасажиром бегемотом найбільше клопоту в дорозі, бо його не тільки часто доводиться напувати, але ще треба теж робити йому щоденну купіль. Цю купіль роблять йому у величезному мішку, зробленому зі слоневої шкіри. Далі за караваною йдуть дві-три сотні дійних кіз, яких доять, щоб напувати молоком звірят.

Але найважніша справа: вода. Без неї все загине марно. Тому теж 30—40 дромадерів, або і більше йде з міхами води. Валка йде лише так швидко, як швидко можуть іти зловлені звірі, і по кількох годинах ходу всі зупиняються й відпочивають. Тоді годують звірят і знову йдуть далі, аж до ранку. Коли вдень нема де сховатись від сонця, над валкою розпинають шатра, щоб безпосередньо не пекло сонце.

Така валка доходить до пристані й там на пароплав, який відвозить звірята до Олександрії. Там їх пересаджують на інший пароплав, який пливе до Трієсту, або Генуї. Там знову вантажать їх до поїзду й везуть кілька днів до Гамбурга.

М. М—ка.

Ендеки й українська справа в Польщі.

В минулу неділю відбулося у Варшаві зібрання головної ради „Стронніцтва Народового". Між іншими ухвалено й резолюцію в українській справі. Ця резолюція, як пише львівське „Слово Народове", противиться проектові територіяльної автономії для українців на південно-східних землях, де поруч української людности живе й польська людність. Треба змагати до того, щоб заспокоїти суспільні, господарські й культурні потреби руської людности, але рівночасно діяти в тому напрямі, щоб привернути стан посідання та збільшити польський елемент на тому просторі й „довести до того, щоб руська людність, що заселює південно-східні воєвідства, перенялася почуттям льояльности у відношенні до польської держави".

Перше засідання сойму й сенату.

У вчорашньому числі подали ми вістку про вибір маршала сойму і його заступників. Сталося це на засіданні, що відбулося в понеділок починаючи від 10-ої години ранку. Це засідання відкрив премєр ґен. Славой-Складковський, який відчитав відручне письмо президента й повідомив, що аж до вибору маршала засіданням проводитиме шеф Озону ґен. Скварчинський, який уже склав приречення на руки президента. Ґен. Скварчинський, як предсідник, відібрав приречення від двох послів д-ра Матрася і д-ра Женчиковського, яких покликав на секретарів. Тоді склали приречення всі посли.

Пос. Венда поставив внесок, щоб маршалом вибрати проф. **Маковського.** Тому що іншої пропозиції не було, проф. Маковський став маршалом сойму без голосування. На запит чи приймає вибір, попросив одногодинної перерви засідання, підчас якої поїхав до президента. Після перерви заявив, що приймає вибір і перебрав провід засідання.

Після того вибрано пятьох заступників маршала, якими стали посли: **Венда** (дістав 188 голосів), **Длугош** (196), **Єдинак** (194), **Мудрий** (146) і **Сужинський** (192).

Далі сойм вибрав секретарів і 15-членну комісію для зміни правильника, до якої з українців увійшов пос. д-р Степан Біляк.

Чергове засідання сойму 29-го листопада.

Цього самого дня, тобто в понеділок, відбулося перше засідання сенату. Було двох кандидатів на маршала сенату: сен. Пристор і сен. Медзінський. У голосуванні полк. **Медзінський** дістав 59 голосів і став маршалом, сен. Пристор дістав 21 голосів.

Віцемаршалами сенату вибрані сенатори: Домбровський, Павелець і Столярський. Крім секретарів, сенат теж вибрав реґулямінову комісію.

Чергове засідання сенату у вівторок 29-го листопада.

Дир. Папроцький львівським воєводою?

Варшава, 28. листопада.

У варшавських політично-пресових колах і надалі не вгаває чутка про зміну на становищі львівського воєводи.

З найповажніших кол довідуюся, що головним кандидатом на це становище є **дир. Ст. Папроцький** з Президії Ради Міністрів, дир. Інституту Національних Дослідів.

Треба занотувати також, що як контркандидата консервативного табору висувають гр. **Ст. Лоск.** Одначе друга кандидатура має далеко менші вигляди.

ЛАТИНСЬКЕ ЄПИСКОПСТВО У СТАНИСЛАВОВІ.

Довідуюся, що незабаром мають створити окрему латинську станиславівську дієцезію з осідком у Станиславові. Цікаве, що проект вибрати таке, а не інше місце осідку вийшов з рішальних кол Озону, які — як відомо — від часу виборів спеціяльно кокетують найвищих достойників римо-кат. костела.

КТВ.

—o—

Злучені Держави Північної Америки бояться за Панамський Канал.

Як подають з Вашингтону, американський міністр війни Вудрінг предложив президентові Рузвельтові звіт, у якому звертає увагу, що необхідно скоро змістити фортифікації Панамського каналу та збільшити збройні летунські сили і протилетунську оборону в районі каналу, щоб його забезпечити перед бомбардуванням з повітря.

Д'ЯЛЬНІСТЬ ДИПЛЬОМАТІЇ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ У ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

Вашингтонський уряд вислав до Колюмбії американську морську й летунську місію, щоб співпрацювати з тамошньою владою при реорганізації оборони Панамського каналу. Крім цього вислано американські військові місії до інших країв латинської Америки між ін. до Арґентини, Бразилії, Перу та до Ґватемалі.

Найбільше значіння має для Вашингтону Колюмбія, бо вона лежить недалеко на південь від Панамського каналу.

РОЗМОВА ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛЬТА З АМЕРИКАНСЬКИМИ АМБАСАДОРАМИ.

Рузвельт відбув у понеділок довшу розмову з американськими амбасадорами в Берліні та Римі. Цей останній заявив лише, що між 10. і 15. грудня вернеться до Риму — зрештою амбасадори не хотіли дати ніяких вияснень.

—o—

МІНІСТР ПІРОВ У МУСОЛІНІЯ.

Мусоліні приняв на довшій авдієнції південно-африканського міністра О. Пірова. Пополудні Піров звидів Рим. У вівторок в полудне він виїхав через Париж до Гаги.

—o—

БЕНЕШ ЗАМЕШКАЄ ПОКИЩО У ЛЬОНДОНІ.

Як подає „Івнінг Нюз", Бенеш замешкає у Льондоні і щойно на другий рік виїде до Америки, де виголосить низку рефератів.

—o—

ЧЕМБЕРЛЕН І ГАЛІФАКС ВИЇДУТЬ ДО РИМУ 9. СІЧНЯ 1939.

Прем. Чемберлен і мін. Галіфакс виїдуть 9. січня до Риму, де проведуть 4 дні; їм будуть товаришити їхні жінки. Прийме їх папа і король.

СПРАВА ОБОРОНИ КАНАДИ.

Б. міністр справедливости Нової Фундляндії сер Морін підкреслює у своїх промовах, що Канаді може загрожувати ворожа атака з трьох сторін. Канада буде куди безпечніша, коли буде вірно стояти при Великій Британії, яка тоді буде боронити її як осередок імперії, її арсенал і магазин. Залишеній на власні сили Канаді загрожує завоювання.

—o—

РОКОВИНИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ АЛЬБАНІЇ.

Альбанія святкувала в понеділок роковини незалежности. З тої нагоди відбулась інавгурація короткохвилевої радіовисильні. Король і королева виголосили перед мікрофоном першу промову до народу.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Субота, 1. грудня 1888.

„Д-РА СТЕПАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО

затвердило міністерство освіти сталим професором черновецького університету."

ВІЙСЬКОВИЙ БУДЖЕТ ФРАНЦІЇ.

„Париж, 1. грудня. Буджетова комісія ухвалила військовий буджет на 1889 р. в сумі 125 міл. франків."

НОВА ЗБРОЯ.

„Австрійське міністерство війни, як подає віденська „Мілітер Цайтунг" займається під цю пору розслідами над винаходом динамітних набоїв американця Снідера. Коли ті нові набої покажуться практичними, то можуть настати величезні зміни в дотеперішньому устрою артилєрії, але також будуть ці зміни коштувати кільнадесять мілісинів.

З нових видань.

С. Антонович: КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНИЙ НАРИС ПОЧАЇВСЬКОЇ УСПІНСЬКОЇ ЛАВРИ. Кремянець. 1938 р. Накл. Видавн. „Церква і Нарід." Стор. 64, 8-ки. Ціна 75 сот., з пересилкою 1 зол.

Ця нова книжечка волинського видання заслуговує на увагу українського громадянства, незалежно від терену й кордонів. Заслуговує вона на увагу з багатьох міркувань. 20 років пильної буденної праці відтягали волинян від праці над історією Волині. Аж соромно сказати, що за ці два десятки літ зявилося всього кілька більш чи менш цінних книжок чи правильніш — книжечок. За той час чужинці написали про Волинь значно більше й то з ділянок, які торкаються безпосередньо нас. Уже ця обставина змушує нас звернути увагу українців на працю С. Антоновича.

„Короткий історичний нарис Почаївської Успінської Лаври" — праця, так би мовити, популярна. З усього видно, що автор бажав собі, щоб його книжечка, з огляду на особливі вимоги часу, знайшлася не тільки в домі українського інтелігента, але й у кожній селянській хаті.

Але ця інтенція автора не обнизила його праці до рівня тих „популярних" книжок, що й не обтиралися об якібудь наукові методи. Навпаки, автор від самого початку аж до кінця втримується на науковому рівні. Збирає значний літературний матеріял про Почаїв та його Лавру, аналізує, відкидає все непевне, вибирає лише те, що переконує безсумнівними історичними даними, тоді вже — не пише, але картинами відтворює минуле Почаєва і славнозвісної Лаври, добу за добою, ділянку за ділянкою, доповнюючи свої малюнки дуже цікавими цитатами та ілюстраціями.

Праця П. Антоновича має ще й ту позитивну особливість, що в нього Почаїв та Лавра це не пожовклі, припорошені, безкровні картки старих і новіших писань, а живі фрагменти життя українського народу, що безперервно пульсує, тепле й повязане незчисленними нитками. Почаїв і Лавра в нього — це невмирущі сліди українського народнього духа, такого, яким він був у ріжних століттях: тут є все — і віра й леґенда, і культура й забобони, і кріпацтво духа сентимент... і всі стани, всі відломи нації.

Книжка П. Антоновича корисно відріжняється від досьогочасних писань про Почаївську Лавру тим, що історична, національно-культурна й національно-оборонна роля Почаєва не лише на Волині, але й на суміжних землях виступає в нього ясно, окреслено: Почаївська Лавра — це українська релігійна твердиня, дарма, що від якогось часу носить вона накинуті їй зверхні чужі риси.

Мова П. Антоновича назагал поправна, хоч і не позбавлена деяких польонізмів, русицизмів і провінціоналізмів, які в дальших виданнях треба буде виправити. Приклад: шеляковка дерева, посідлість, виховавчих впливів будучи на свій час людиною освіченою, вспільні уподобання, в тому часі малювались образи, золотилась різьба, омалювались під мармур колони і т. д. Але це дрібнички в порівнанні з цінними прикметами видання.

А видана книжечка гарно. Добрий сатинований папір. Гарна двобарвна окладинка. Читкий друк (цицеро). 15 ілюстрацій. І ноти думи: „Ой, зійшла зоря вечеровая".

Взагалі „Короткий історичний нарис Почаївської Успінської Лаври" С. Антоновича повинен знайтися в хаті кожного українця, що цікавиться найбільшими українськими святощами.

Н. О-ський

ДИСКУСІЯ НАД ЗМІНОЮ СОЙМОВОГО РЕГУЛЯМІНУ.

У вівторок передполуднем сойм розглядав звіт регуляміново1 комісії про зміни соймового регуляміну, а саме:

1) Нововибраний маршал сойму мусить дістати від президента згоду на те, щоб приняти вибір;

2) посольські внески за винятком інтерпеляцій вимагають 15-ох підписів.

Над цими змінами, що їх реферував пос. Шепанський, розвинулася довша дискусія, опісля більшістю голосів принято всі поправки.

—o—

ЗА 8 РОКІВ ФІЛІПІНИ СТАНУТЬ НЕЗАЛЕЖНОЮ ДЕРЖАВОЮ.

Президент Рузвельт заапробував звіт мішаного американсько-філіпінського комітету, який передбачує, що повна незалежність Філіпінських островів буде зреалізована до 4-го липня 1948. р.

Памяті бл. п. Наталії Чайковської.

Похорон бл. п. Наталії Чайковської, що померла 17. листопада, відбувся в Коломиї 19. листопада ц. р. при великому здвизі народу, який наглядно засвідчив велику симпатію до Покійної у всіх колах. Була це постать, яка залишила і своєю повною праці на українській ниві. Уроджена 1. вересня 1860. р. в родині о. Юрія Гладиловича й Теклі з Сенечків у Берегах Долішніх б. Устрік, виховувалася в Самборі й у Львові на вчительку. Вийшла заміж за Андрія Чайковського, кандидата адвокатури, пізніше відомого письменника. Жили спершу у Львові в дуже важких матеріяльних умовинах. Там Покійна вела експедицію часопису „Батьківщина" та коректу „Бібліотеки найзнаменитших повістей", видаваної „Ділом". У 1886. р. переносяться Чайковські до Бережан, де пізніше Андрій стає адвокатом. Там дім Чайковських стає осередком духового життя горстки української інтелігенції. В 1903. р. Наталія Чайковська основує разом із пок. Федорою Глібовицькою Т-во „Жіноча Громада", яке розвиває відразу широку діяльність: улаштовує тижневі виклади, товариські сходини, веде опіку над молоддю, дає вистави та концерти, веде курси для неграмотних, випозичає книжки. У 1914. р. переносяться Чайковські до Самбора. Там у часі світової війни розвиває Покійна самаритянську діяльність серед ранених, вдів і сиріт по українських селах, і незвичайно пожвавлюється в рр. 1918/19. Від травня 1919. р. переносяться Чайковські до Коломиї. І тут не перериває Покійна своїх громадянських обовязків. У перших найтяжчих місяцях бачимо її в Горожанськім Комітеті, який гарно записався в історії переломового часу нашого міста. Відтак у „Жіночім Кружку", котрого головою була кілька років (від вересня 1922. р.), дальше у філії „Союзу Українок". Вкінці була членом-основником Товариства слуг „Будучність", де не переставала щиро працювати, поки організм, підірваний ударами долі (втрата сина проф. Миколи, що пропав без вістки в Сибірі, дочки, чоловіка, другої дочки), не відмовив своєї служби.

Безкорисна праця Покійної для добра жіноцтва, живе зацікавлення громадським життям зєднало Їй загальну пошану й любов. Жалібний похід вів о. прелат Русин із сотрудниками, співав дорогою муж. хор „Колом. Бояна" під проводом дир. Р. Рубінгера, в церкві мішаний під проводом проф. Д. Николишина, а на цвинтарі молодий „Боян" під рукою А. Михалевського. Прощальне слово сказав о. прелат і потім від Громадського Комітету п. Гонтова.

Вічна Память Заслуженій Громадянці!

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тількі з трудом.

НОВИНКИ.

— Рідношкільні Андріївські вечорниці улаштовує кружок „Рідної Школи" ім. Т. Шевченка в Малій салі Музичного Інституту ім. Лисенка в неділю 11. грудня ц. р. в год. 21. Багато веселих несподіванок; добірний і дешевий буфет!

— „Хром", Львів, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах ф у т р а жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перекрашує і переробляє уживані футра за найновішими фасонами.

— Української авіяції із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— Реферат дир. Витановича, який був уже проголошений і не відбувся, відбудеться 1. грудня ц. р. в четвер в год. 19-ій в домівці Молодої Громади.

— Старшина кружка „Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка у Львові подає до відома ВП. Громадянства, що публична збірка під церквами дня 8. листопада ц. р. дала суму 376 зол.

— В Українському Лікарському Товаристві чергові сходини членів у суботу 3. грудня ц. р. в год. 6.30 вечором у власній домівці. На порядку нарад біжучі справи. Прохають численно і точно прибути на сходини.

— Заопікуйтеся тваринами під зиму! Міжнародне Т-во Оборони тварин при вул. Зиблікевича ч. 5. а) повідомляє, що віддасть в добрі руки гарні собаки та коти, що заблукалися та не відшукали своїх власників. Приятелі тварин! Приводіть своїх хворих безмовних друзів до ветеринарійної амбуляторії, що міститься в домівці товариства ч. 18—20. Забезпечіть собачі буди перед морозами. Дайте бездомним котам в зимі їжу і теплий захист. В зимові сніжні дні не щадіть змерзлим пташинам окрушків чи зерна. Прохаємо гаряче мешканців стрімких вулиць: споваджуйте паливо і ті предмети, що вимагають більшого зусилля коней не кіньми, а автами. Не дозволяйте на перетяжування і катування коней, що працюють нераз по 20 годин на добу.

— Демострація польської шкільної молоді проти українців. „Слово Народове" з 29. ц. м. (ч. 340) пише: Вчора (себто в понеділок 28. ц. м. — прим. Ред.) коло год. 19-ої вечором більший гурт шкільної молоді, що верталась з видовища, яке було зорганізоване на Цитаделі для шкільних дружин П. В., намагалась улаштити в місті демонстрацію проти жидів та українців. Поліція розігнала демонстрантів в околиці вул. Л. Сапіги і вул. Коперника.

— Засуд греко-католицького священника. Перед окружним судом у Золочеві відбулася розправа проти о. Петра Свистуна, пароха Павлова. Суд засудив о. П. Свистуна на 6 місяців вязниці з припиненням виконання кари за „українізування — як запевняє „Слово Народове" — польських прізвищ на метриках".

— Польський кооперативний ліцей у Львові. В неділю 27. ц. м. відбулося посвячення першого польського кооперативного ліцею у Львові. По богослуженні в костелі св. Миколая акту посвячення довершив польський архиєпископ Твардовський. По посвяченні відбулась академія, на якій виголосив промову проф. Буяк і д-р Загаєвський. З черги говорив дир. Дембський про спеціяльні завдання польської кооперації. Академію закінчив промовою дир. Полянський.

— Нова килимарська школа в Тернополі. Воєвідський патронат „людового" промислу в Тернополі відкрив третю з черги школу килимарства у Кровінці, пов. Теребовля. Школу у Кровінці посвятив кс. Оркуш у присутности жінки воєводи Маліцького з Тернополя, яка є головою патронату. Крім того патронат відкрив килимарські школи в Микулинцях і Ладичині.

— За комуністичну діяльність відповідає перед трибуналом окружного суду у Львові Гриць Путько, Іван Бутай, Іван Путько та Йосиф Скиба. Акт обвинувачення каже, що підсудні зорганізували терористичну ватагу, що нападала на особи, які ставились вороже до комунізму, в равському, сокальському і любачівському повіті та ширила комуністичну діяльність. Підсудні признаються до вини. Підс. Іван Путько зізнав, що в 1934 р. відбув вишкіл на спеціяльному курсі в СССР і по повороті до Польщі зорганізував терористичну ватагу.

— Переполох на вид самоходу без шофера. В понеділок 28. ц. м. вечором шофер вантажного авта фірми „Гартвіг" М. Скотніцький залишив авто з меблями перед домом вул. К. Ядвиги ч. 16. і пішов вечеряти. З невідомої ... кищо причини авто почало котитися з велик... скорістю вулицею, викликуючи переполох між публикою. На вул. ген. Токажевського ... зударилося з трамваєм ч. 2. так сильно, що задний трамвай вискочив з рейок під ... і перекинув газову ліхтарню. У трамваю розбились дві шиби і зранили подорожнього Петра Стечнія (вул. Спортова ч. 2) та кондуктора Й. Романека.

— Нову каплицю збудували поляки в Городові, дзісненського повіту, недалеко польсько-большевицького кордону, коштом КОП-у, повітового комунального звйонзку і польського громадянства. Каплицю посвятив 20. ц. м. кс. ... Ан. Зенкевич у присутности представників війська й адміністрації.

— 45 православних перейшло на римо-католицький обряд. У парохії Плича пов. Дубно — пише польська преса — перейшло на римо-католицький обряд 45 православних. Усі вони, запевняє польська преса, були потомками шляхотських родин, що їх займанці зукраїнізували. Минулого року перейшло на римо-католицький обряд 282 потомки давньої „загродової" шляхти.

— Реклама даром або Самбір лежить у Болгарії. Адвокат м-р Данилів у Бучачі вислав дня ... жовтня ц. р. до адвоката д-ра Галушинського у Самборі письмо в канцелярійних справах. Це письмо дістав д-р Галушинський щойно 12. листопада ц. р. (по 18 днях), бо воно йшло до Самбора аж через Болгарію і там в кількох місцевостях побувало. Таким способом оба адвокати даром дістали закордонну рекляму. Але що було б, якби це була якась рециицева справа, від якої часом дуже багато залежить? Як думає про це дирекція пошт у Львові?

— Пожежа. У Млинівцях, зборівського повіту пожежа знищила млин; згорів дах покритий бляхою і дерев'яні стіни на двох поверхах. Шкода доходить до 7 тисяч золотих.

— Зудар поїзду зі самоходом у Гдині. Вантажний поїзд, що їхав з морського двірця, ударився несподівано недалеко портової залізничної ділниці з вантажним самоходом і розторощив його зовсім. Власник і шофер самоходу Цибульський вийшов з катастрофи здоровий, а ... ще легко потовкся. Шкода сягає кількадесяти тисяч золотих.

— Метелиця і повінь. Над Естонією перейшла сильна буря зі снігом і заподіяла велитенські шкоди. Буря понищила телефонічні проводи, позривала дахи з домів і поперевертала дерева в лісах. Хвилі моря затопили багато рибацьких човнів. — Острів Целебес навістила повінь, під час якої згинуло 65 осіб. Повінь позривала мости і забрала 136 домів у місцевости Гасіла. Шкоди велитенські.

— Пекольна машина в театрі. В суботу 26 ц. м. вибухла пекольна машина в театрі в Теле-Авері підчас гостинного виступу жидівської артистки Іди Таль. На виставу прийшло багато жидів. Пекольна машина вибухла на початку вистави. Число вбитих доходить до 10 осіб, а число ранених дуже високе. Ближчих подробиць нема.

— Страшні наслідки переполоху в театрі. В місті Гаявіль в Еквадорі дійшло до вечірнього переполоху в театрі підчас вистави для учениць з дівочих шкіл. Переполох викликала кілька учениць, які почали нагло кричати, що в театрі горить. Причиною алярму був вогонь зі спаленої магнезії, що нею покористувались фотографи. На крик учениць присутні кинулися прожогом до дверей. По довгих зусиллях поліція привернула лад і ствердила, що перестрашена юрба стратувала на смерть сім дівчат, а понад 30 важко ранених треба було відвезти до шпиталю.

— Три містечка під водою. З м. Богота в Колюмбії надійшли вістки, що внаслідок злив дощів ріки виступили з берегів і затопили містечка: Попоян, Сіснерос і Салі. Вісім осіб утонуло, понад 1.000 осіб залишилося без даху над головою. Повінь знищила майже цілком містечко Сіснерос, що має 2.000 мешканців. Матеріяльні втрати дуже великі.

— Проклін чарівника і нагла смерть судді. В місті Істкорт у Полудневій Африці відбувалася розправа проти старого чарівника за вбивство старого зулюса, щоб з частин його тіла приладити лікарство. На розправі зізнавали як свідки кількох европейців і безліч чорних. Перед присудом суддя виголосив до зулюсів промову, переконуючи їх, що лікарства з людського тіла зовсім не помагають. Вкінці судді звернувся до підсудного з запитом, чи хоче скористати з останнього слова і сказати ще щось. Так — відповів чарівник — маю одно бажання

щоб так несправедливий суддя, як ти, якнайшвидше помер. Суд узяв під увагу бажання чарівника, бо вимірив йому гостру кару. Підчас відчитування присуду суддя нагло поблід і зімлів. Тому розправу відложено, бо суддя не міг відчитати присуду. Негайно прийшов лікар і ствердив, що суддя занедужав внаслідок інтенсивної праці. По кількох годинах суддя почувався краще, але не пішов до дому, лише до шпиталю, де несподівано помер до 24-ох годин. Причини його смерти не вдалося ствердити. Зулюси напевно будуть вірити, що суддя помер внаслідок прокляття чарівника.

— **Важне для Пань Дому.** Незрівнану книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня пече сама" можна дістати у всіх кольоніяльних крамницях і книгарнях. Ціна знижена 30 сотиків. Книжечка неоцінена дає багато приписів на печиво й ін.

— **Дитячі недуги.** В клініках для дітей вживають природну гірку воду „Францішка Йосифа" вже при малих і постійних вапорах з добродійним вислідом

—o—

З кіна.

КІНО „РАЙ": „МОЄ ЩАСТЯ — ЦЕ ТИ".

„Моє щастя — це ти" належить до найкращих музичних фільм останніх часів. У фільмі поза мистецькою грою чолових артистів Европи, як Іза Міранда, Ґ. Вальдав, Й. Зібер та Е. Гельґар, чуємо найкращі арії з опер Аїда, Тоска, Манон Леско та багато пісеньок у виконанні короля тенорів Бенямінa Джілія.

КІНО „РОКСІ": „МАНДРІВНИЙ НАРІД".

Німецька сензаційно-кримінальна песа з відомим великим артистом Гансом Альберсом. Циркова драма. Старша жінка — присмирниця диких тигрів. Коли вмерла їй одна тигриця, яку вона виховала, вона плаче за нею як за рідною дитиною, забуваючи навіть про те, як раз зранена мусіла пролежати через неї два місяці у шпиталі. На тлі цирку маємо роман молодої пари. Є теж бандит-джентельмен, що мусить утікати перед поліцією. Сцени зі звірами та закулісові інтриги цирковців, які мають зі собою порахунки, нераз напружують нерви глядача, що любить сильні зворушення.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

З життя гимназійної молоді. В суботу 20. ц. м. в салі „Сокола" відіграла „Драматична секція української муж. гімназії при співучасти „Наукового Кружка" жін. гім. „Р. Ш." драму на 5 дій О. Барвінського „Павло Полуботок". З признанням треба висловитись про гімназійну молодь, що важилася на виставу цієї історичної драми, не зважаючи на всі трудноші; особливо технічні, як декорації, характеризація, одяг. Признання за гру належиться аматорам-гімназистам, з яких кожний старався по своїй спромозі станути на найвищому рівні. Молодь добре відчула суть драми, вжилася в ролі, так, що цілість вийшла зовсім добре. Велика в тому, безперечно, заслуга режисера о. Сіятовського. З поодиноких виконавців жіночих роль на перше місце вибилась М. Вальницька в ролі Уляни Толстої і С. Дейчаківська в ролі Мелясі. З мужеських виконавців найкраще зіграли В. Наконечний як ав. Мешкович (батько), Дервач-Шпильків, як гетьман Полуботок, а далі М. Дейчаківський, як о. Ніль і М. Тимків, як Петро І. Інші виконавці, хоч випали дещо слабше від згаданих, то всеж загального доброго враження не псували. Костюми гарні. Добра теж характеризація. Зовсім нові декорації дуже ефектовні, хоч гетьманська канцелярія в І. дії трохи за бідно виглядала. Публики багато, переважно молодь.

З організаційного життя. На неділю 20. ц. м. скликано анкету в справі допомоги студентській молоді. На анкету прийшло... дванацять осіб, тож дир. Н. Даниш, в імені організаторів перепросив прибувших і переложив анкету на інший день. На анкету, як заявив дир. Даниш, запрошено понад 100 осіб, а присутність лише 12-ти — це наглядний доказ байдужности станиславівського громадянства у відношенні до такої важної справи, як допомога студентству. Багато в нас говориться про потребу нових рядів інтелігенції, про те, що молодь — це найцінніший скарб народу... Молодь треба собі виховати. А виховування вимагає жертв. Нинішні часи для нашої студентської молоді дуже важкі. Про те всі ми знаємо. І тому в ті часи мусимо виявити найбільше зрозуміння для конечних потреб молоді, мусимо ту молодь підтримати матеріяльно і морально. Напевно інші почування огорталиб молодь, якби на недільну анкету війшлось було все громадянство, — і як вже навіть не великими фінансовими жертвами, то бодай загальним заінтересуванням долею тієї молоді, отою моральною підтримкою — заохотилоб її до дальшого витривалого поборювання тих великих перешкод, що з ними наша молодь стрічається кожного дня. Безперечно знайдеться в Станиславові багато громадян, що оспорюватимуть право організаторів недільної анкети скликувати того роду анкети, але вважаємо, що коли йде про слушну й пекучу справу, то не слід тоді міркувати над тим хто „має право", а хто його „не має".

Героям Базару. Заповнилася саля „Сокола" в понеділок 21. листопада вечором станиславівським громадянством. Оце місцевий „Сокіл" запросив громадян в навечеря базарського геройства на „Святочний Вечір", на спомин тих, що свої могутні груди наставили кровожадним звірам у людській шкірі спід стягу червоної пятираменної звізди. Щетним, щире захоплення, що його тільки вложили Соколи у влаштування Вечора, уділився й прибувшим. Поважний настрій скріплювала саля дбайливо удекорована гербами українських земель із багряним написом: „Базар" посередині. Прислонені крепою жарівки нагадували трагедію. Почалося свято збіркою Соколів на сцені й піднесенням жовто-блакитного прапору до половини машту. Після того побр. Кличківський виголосив гарну промову, що лишила помітне враження. Дальше побратими й посестри відіграли картину з теперішньої Еспанії, укладу І. Чепака „Непоправні сини". Після того на тлі прегарних декорацій Січове Стрілецтво складало приречення, а символічна постать України благословила його... І знову на сцені зібралися Соколи та при звуках національного гимну здіймили прапор. Зібрані поважно розходилися. Так і відчувалося, що на салі немов були Ті, що їх память шанувало станиславівське громадянство. Відчувалося, що серця прилявших бються в один такт...

КОЛОМИЯ.

Курс хліборобського вишколу. Дня 8. ц. м. відбулося в битком набитій салі „Народнього Дому" закінчення курсу хліборобського вишколу молоді філії „Сільського Господаря", получене з показом праць, які найкраще засвідчили про обсяг, інтензивність та вислід праці ХВМ. Свято відкрив (по 12-ій год.) голова філії С. Г. бадьорою промовою, якою привитав представника централі зі Львова д-ра Е. Храплівого сен. Кисілевську, п. Завалинута та всіх гостей. Опісля промовив д-р Е. Храплевий; він представив зібраним численно гостям із сіл велике значіння такого курсу і закликав якнайсильніше ним поцікавитися та все більше скріпляти ряди борців за господарське піднесення та усамостійнення села. Після нього дав інж. Комарницький звідомлення з піврічної праці та досягнень ХВМ, а на додаток запізнавив гостей з експонатами уложеними на сцені. З черги перевів формальний іспит із абсольвентами 3-літнього курсу (8 хлопців і 4 дівчини з Княждвора, Товмачика й Перерова). Після вдатного іспиту, який залишив справді миле враження, д-р Храплевий щирими словами попрощав свіжих абсольвентів, поклав їм на серце, щоб памятали, що були вихованками ХВМ і були завжди як зразкові громадяни під кожним оглядом добрим свідоцтвом великої виховної праці своєї станової організації, якою є „Сільський Господар". Промову закінчив роздачею гарно виконаних грамот усім вишколеним. Накінець промовив ще пару слів й перемишльно радн. В. Кобринський. Свято закінчилося відспіванням національного гимну і спільними знимками в салі (абсольвентів і запрошених гостей) та гуртовою на подвірі „Народнього Дому". — Від 16-ої до 20-ої год. відбувалася в салі забава з танцями молоді з хліборобського вишколу.

„Мартин Боруля", класична і змістом незвичайно актуальна комедія Ів. Тобілевича, появилася знову на коломийській сцені дня 13. ц.м. (в салі „Народнього Дому") заходом мол.-драм. гуртка при читальні „Просвіти" ім. М. Шашкевича під кермою досвідного режисера Ол. Скалозуба. Заголовну ролю грав В. Ротужинський. Виразна дикція, добра міміка та свобідні рухи зраджують у цьому аматорі доброго артиста. Вдатнього партнера мав він в особі С. Костика (Омелька), відомого в нас коміка, хоч він у декотрих місцях трохи й пересаджував. Задовільно виконали свої ролі п. Рожа Званичівна (Палажка) і п. С. Дійчуківна (Маруся), хоч у неї, до речі доброї декляматорки, вибився за сильно трохи декляматорський тон. Гідно запрезентували свій дрібношляхетський стан Я. Івасик (Герасій) та М. Джигриняк (Пульський). Наївний недотепа Степан найшов переконливого виконавця в особі М. Марійчука, нудний балакун Трандалев в особі В. Василевича, а п. М. Атаманюк у ролі Націєвського добре вивязався зі свого завдання. З менших роль п. Копаба (Трохим) своїм природним комізмом знаменито достроювався до свого товариша Омелька. Цілість вимагалаб дещо живавішого темпа. Публика, яка виповнила малу салю до останнього місця, приняла комедію дуже радо й щиро та заслужено оплескувала аматорів. Після вистави відбулися товариські забави з танцями. В неділю 20. ц. м. грали ті самі аматори цю повчальну комедію в Вербіжі, а 21. ц. м. ще раз у Коломиї для шкільної молоді.

Український хор Дмитра Котка загостив до Коломиї і дав дня 10. ц. м. в салі Щадничої Каси свій концерт. Салю виповнила (проти звичаю) сама українська публика і терпеливо чекала на початок концерту повних три чверти години після того, як назначено на афішах (з 8.30 поспраплено на 8 год., а почато 8.45). Вкінці куртина розсунулася. На сцені два ряди співаків у традиційних строях, диригент у багряному жупані. І полилися пісні. Сумні-тужливі та веселі коломийки-влянки. В репертуарі 2—3 думи, та переважають народні пісні. Примкнувши очі слухалось... співало наше українське село. Заблукала в нього ніжна колисанка Шуберта. Слухач за кожним разом мусів на ново захоплюватися блискучою технікою в виконанні творів, подивляти оригінальність наскрізь індивідуальної інтерпретації та тонке зрозуміння музичної динаміки. Але часом доводиться дивуватися: чому диригент сягає нераз до пересадного темпа „престо"? Чи не більше чару булоб напр. у „Закувала та сива зазуля" чи „Засвіло сонце золоте", якби ті пісні відспівано повільніше? — Хор під цю пору численно значно менший ніж давніше; відчувається подекуди брак першакласного басового матеріялу. Зате кожний співак співає повними грудьми та цілим горлом. Хвилинами воно наглядно кидається в вічі. — При кінці маленьке прохання до пан. диригента: друкувати програми або заповідати перед виступом твори, які мають бути виконувані, та їхніх авторів. Бо публика хоче їх знати, головно авторів деяких нових гармонізацій. **М. Б.**

Рідна Школа батькові відродження української літератури. Заходом Повітового Союзу Кружків Рідної Школи в Коломиї відбулася 20. листопада н. р. академія в честь батька відродження української літератури, Івана Котляревського. Академія складалася з реферату про поета, з виступів хорів, деклямацій і одної дії „Наталки Полтавки". Академія робила поважне і святочне враження. Саля була заповнена селянами і селянками. Дуже гарно випали дві деклямації (обі декляматорки сільські дівчата) і виступи хору коломийського Бояна. Сільські хори попри всю дбайливість виконання не виходять на Покутті звслід через відомий злий голосовий матеріял (в порівнянні напр. з Поділлям). До цієї академії треба замітити: 1) Реферат був, хоч чуттєвий, за довгий і за сухий для селян. 2) Голос Возьного в „Наталці Полтавці" і голос хлопчика декляматорa не надавався до такої великої салі. 3) На академії було рішуче замало місцевої інтелігенції, головно учительства як також шкільної молоді. 4) Участь місцевої інтелігенції обмежилася лиш до хору Бояна, а повинно було бути значно більше. 5) На сцені не було ні сліду прикрас в національних красках (на стіні висів дивно, на диванні портрет Котляревського, прикрашений одним однільким рушником). 6) По концерті спустошно заслону, гості стали виходити і аж тоді група публики в одній кутї почала співати національний гимн (всюди інде національний гимн співає на сцені хор, а за хором ціла саля). Треба тямити, що до повітових рідношкільних концертів муситься ставити високі вимоги, бо ті концерти повинні бути не лише зразком спільних зусиль міста і сіл (повіту), але також зразком для сіл. **Гість.**

—o—

Спорт.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У вчорашньому звідомленні з боксерських змагань Україна — Лехія II (мистецтво В-класи) закралася друкарська помилка, а саме замість вислідy 16:0 в.о. надруковано у вівторковому виданні перестановкою числом 10:6

Театри.

Великий Театр.

Середа 30. XI. год. 7.30 веч. „Засідана королева“.

Четвер 1. XII. год. 7.30 веч. Виступ балету Парнеля.

Пятниця 2. XII. год. 7.30 веч. Виступ балету Парнеля.

Субота 3. XII. год. 7.30 веч. „Засідана королева“.

Український Театр ім. І. Котляревського.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА:

30. XI. ? ? ?

1. XII. Лісова пісня.

ЛЬВІВ Театр Різнородностей, Нар. Дім:

2. XII. „Кирка з Льолею“, поч. 7.45 веч.

4. XII. год. 3. поп. „Маруся Богуславка“

4. XII. год. 7.45 веч. „Слово о полку Ігоревім“.

5. XII. год. 3 попол. для шкільної молоді „Орленя“.

5. XII. год. 7.45 веч. „На полі крови“.

Білети вже продає Союзний Базар від год. 8—12 і від 3—7 веч.

5. XII. Левандівка: Орфей у пеклі.

6. XII. Левандівка: Найвірніший чоловік.

6. XII. Знесіння: Лісова пісня.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ТЕРНОПІЛЬ:

30. XI. Хам.

1. XII. Нітуш (зі Стефою Стадниківною)

2. XII. Казка старого млина.

3. XII. Сусанна.

КІНА.

АПОЛЬО: „Пригоди Томи Соєра“ (на основі Твейна).

АТЛЯНТИК: „Обережно, професоре“ (Гарольд Льойд).

БАЛТИК: „Весна залюблених“ „Втікач із Сан Квентену“.

ВАНДА: „Чарівниця з Салем“, „Кід Галягад“.

ҐРАЖИНА: „Фордансерка“.

ЕВРОПА: „Геній оцени“ з Люд. Сольським.

ЕМПІР: „Царівна Сніжинка“ Вальта Діснея.

КАСІНО: „Товаріш“ (Кольбер, Боєр).

КОПЕРНИК: „Ультимат“ з Дітою Парльо та кольоровий додаток.

МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільчур“.

МЕТРО: „Дама на два тижні“, „Для жінки“.

МІРАЖ: „Перемогли жінки“.

МУЗА: „Гріх молодости“.

ПАКС: „30 каратів щастя“.

ПАЛЯС: „Шалений хлопець“.

РАЙ: „Моє щастя це ти“ (Вен. Джілі, Іза Міранда).

РІЯЛЬТО: „Парижанка“.

РОКСІ: „Мандрівний народ“.

СВІТ: „Чар богеми“, „Чоловік, що жив з рани“.

СВЯТОВИД: „Остання ніч засудженого“, „Пострах опери“.

СТИЛЕВЕ: „Елегантний світ“ і ревія.

ТОН: „Злочин у Монте Карльо“ „Льокай ясновельможної пані“.

УТІХА: „У пастці“ та ревія.

ХИМЕРА: „Соловейко“ Шерлі Темпль.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Семерінг, Баден, Весля“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВИД“:
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайи і Син)
„Венеція, Верона, Капрі“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 30. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Добрийдень наймолодшим: „Мале словечко“ оповідання та пісеньки для дітей, 11.25 Оперетові арії з пл., 11.57 Сигнал. 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Орхестра. пл., 14.40 Господарські вістки, 14.50 Хліборобська біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт“ авд. для дітей, 15.30 Орхестра, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Дім і школа, 16.30 Камер. музика, 17.00 „Сокольєра“ відчит, 17.15 Фольклор народів: Франція, муз. авд. з пл., 17.57 Авдиція Союзів КKO, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном: Авд. для сільських дітей, 18.30 Гутірка про мову, 18.40 Пісні, 19.00 Розр. концерт. орх. пісеньки, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Шопенівський реситаль, 21.30 Літер. вечір: Література, [illegible] незалежности, 22.00 Спорт, 22.05 Танц. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Замічевнки авдиції, 23.15—23.55 Бесоввя із пл. (Варшава II).

Четвер, 1. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика, 8.00 Для шкіл, 8.10 Популярна музика з пл., 11.00 Нар. пісні над Ольци, муз. перенок для всеохдних шкіл, 11.25 І Штраус із пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Світ у кольорах, гутірка для молоді, 15.15 Клопоти та ради: Ганя днує за службу, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Полудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Із життя хлібороба, відчит для лікеальної молоді, 16.25 Форт. реситаль, 17.10 Відвідуємо атом, 17.25 Норвеська музика, віол., форт., 17.45 Купець і туристика, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Для села: **Продукція та збут вовни ангорських кріликів, гутірка д-ра Евг. Томашевського,** Горішньошлеські нар. пісні, хор. 18.30 Життєписи муз. інструментів: „Про дідуся клявесина та його внука фортепіяна“, 19.00 Розр. концерт, пісеньки, дуети, саксофон, мала джез. орх., 20.35 Веч. денник, метеор. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Розвиток прив. підприємчивости, 21.10 Спів. реситаль І. Дигаса (тенор) у супр. форт., 21.30 Смолоскипи століть: Григорій VII., 22.00 Спортові вістки, 22.05 Пісні амер. композиторів у вик. О. Лади (сопран), 22.25 Фільм. огляд, 22.35 Літер. вечір, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Концерт орх. із участю А. Шлемінської (Варшава I. — Рашин).

Пятниця, 2. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Година господині: Передсвяточні порядки та приготовування. Ради. Вістки. Легка музика з пл., 11.00 Для шкіл: „Ключ до світа“ авд. для старших дітей, 11.25 Тарантелі, з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, **14.10 Українська музика з плит,** 14.30 Фрагмент із „Мужиків“ В. Реймонта, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Муз. загадки для молоді, 15.20 Спорт. порадник, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з хорами, 16.35 Квартетові мініятури у вик. смичк. квартету, 17.00 Здобуваємо промисл для капіталу, 17.10 Держава тканок у небезпеці, 17.20 Концерт солістів: сопран Валерія Бадиковська, Теод. Юськів баритон у супр. форт., 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Камер. концерт: скрипка, орт., 18.30 „АБЦ“ оповідання Ожешкової, 18.55 Розр. концерт: орх., дуети, 20.35 Веч. денник, метеорольогічні вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Хор, 21.15 „Король мимоволі“ ком. оперетка Шабрієра, трансм. з Парижа, після опери огляд преси, ост. вістки, метеорольог. комунікат, 23.05—23.55 Спів. реситаль Вит. Мешковського в супр. форт. (Палас Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 30. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.00 Єгипетський балет, 19.00 Фрагменти з оперетон, 20.30 21.00 Симф. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Пісні та арії, ВІДЕНЬ 16.00 „Кава по віденськи“, веселе пополудне, 18.20 Давня музика, 19.15 Пісні, 20.40 21.00 Симфонія ч. 2 д-дур Брамса, 22.30 23.00 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Кольоратурові арії, 20.10 Скрипка, 21.00 Нова німецька музика на дуті інструменти, 22.30 Ададжіо з варіяціями Respighi, КОПЕНГАГЕН 18.00 Пісні, 21.30 Пісні Кальруфа у вик. солістів, МІЛЯНО 17.15 Танкова музика, 19.40 Розр. музика, 20.30 Популярна музика, 21.40 22.00 Форт., МІНХЕН 20.10 Музика у вик. орх. і хору, 21.00 Вок.-муз. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 19.15 Форт. (Шуманові твори), 21.15 Форт. реситаль (Лапунов, Бородін, Рахманінов, Дебюсі, Шуберт), РИМ 17.15 Орг. музика, 21.00 22.00 „Турандот“ оп. Пучіні, РИГА 15.15 Сальон. музика, 17.20 Вок. концерт, 20.40 Лотиська музика, СОФІЯ 18.30 Легка музика, 19.00 20.00 21.00 „Аїда“ оп. Верді, СТОКГОЛЬМ 18.30 Форт., спів, 15.30 Класична музика.

Четвер, 1. грудня 1938.

БЕРЛІН 16.00 Нар. пісні, 19.00 Орх. концерт, 20.10, 21.00 Веселий театр. вечір, БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 18.30, 19.00 Нар. музика, 20.00, 21.00 Авдиція, опісля концерт, ВІДЕНЬ 15.30 Для дітей, 16.00 Концерт, 18.10 Віол., форт., 19.00 Нар. мельодії, балади, 20.10, 21.00 Веселий тирольський вечір, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Солісти та тріо, 20.10, 21.00 Концерт, форт., тенор, ДРОЙТВІЧ 18.00 Вок. концерт, 20.30, 21.00 „Мінстрелі з Кентокі“ мурінська ревія, КОПЕНГАГЕН 20.10, 21.00 Симф. концерт, Ерна Бергер спів, 22.20 Ісляндська авдиція: Пісні, муз., МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 Розр. програма, 22.00 Розр. концерт, МІНХЕН 20.10, 21.00 Легарові мельодії, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Віол., Соната ф-дур Р. Штравса, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00 Симф. концерт, РАДІО РОМАНІЯ 19.20 Хор, 22.15 Пісні, танки, РИГА 18.30 Лотиська музика, РИМ 17.15 Італ.-браз. концерт, 21.00, 22.00 Симф. концерт, СОФІЯ 17.00, 19.00 Військ. орх., 20.00 Бетовенові пісні, ШТРАСБУРГ 22.10, 23.00 „Мадам Тюрлюпен“ ком.-оп. Гіроді, СТОКГОЛЬМ 20.30, 21.00 Пісні Тойво Куули у вик. квартету.

Пятниця, 2. грудня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Смичк. квартет, 18.00, 19.00 Весела муз. авд., БІЛГОРОД 18.30 Словінські пісні, 20.00, 21.00 Концерт, 20.10, 21.00 „Відень танцює та співає“ розр. концерт, ГАМБУРГ 15.25 Пісні та форт. музика, 18.10 форт., орх., ДРОЙТВІЧ 20.00 Народні танки Европи, 22.25 Концерт сучасної музики, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 17.15 Нар. пісні, ЛЯГТІ 18.30 Пісеньки Шерлі Темпль, 17.00, 20.00 Симф. концерт, ЛЯЙПЦІҐ 15.25 Форт., 20.10, 21.00 Фільг. концерт, МІЛЯНО 17.15 Танц. муз., 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комп. концерт Ігора Стравінського, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Клявесин, 20.00 Комунікат, опісля концерт легкої музики, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 Театр Ульм: „Ля ві д'ін фем“ драма де Бігельєра, РИГА 15.15 „Романтика та кохання“ сальон. музика та пісні, 19.15, 20.00 Оперет-кова музика, 21.15 Оперова музика, РИМ 17.15 Камер. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Оперетка, СОФІЯ 17.00 Легка музика, 18.00 Популярна музика, 19.00, 20.00 „Кавалерія Рустікана“ оп. Маскані, СТОКГОЛЬМ 17.05 Пісні, ШТРАСБУРГ 21.30, 22.00, 23.00 „Король мимоволі“ ком. оп. Шабрієра.

БІРЖА

Львів, 29. листопада 1938

ГРОШІ.

Купно-продаж: Бельги бельг. 90·32—89·65. Доляри америк. 5.31·00—5.28·0 . Доляри канад. 5.26·00—5.24·00. Фльорени гол. 290·14—288·15. Франки фр. 14·18—13·77 Франки шв. 121·00—120·10. Фунти анг. 25·3 —24·38. Гульдени данц. 100·25—99·75 Корони чеськ. 10·75-10·40 Корони дун. 110·20—109·35 Корони норв. 124·70—123·35 Корони шв. 130·54—128·45 Ліри італ. 19·90—18·70 Марки фінляв. 11·19—10·70 Марки нім. срібні 92·00—89·00. Тель Авів

Папери.

4 і пів проц. внут. 67·20—68·00 3 інв. 1 ем. 83·75 серія невот. 2 ем. 82·75. серія 91·25, 5. конвер 68·75. 4 прем. дол. 42·50 4 консолід. 68·25—68·50

Акції.

Банк Польський 131·00 Цукор 36·00 Вугольь 35·00—34·25, Ліпьпоп 89·25—90·00 Островець 65·00, Стараховичі 43·50.

Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 29. листопада 1938

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·25 зол.
1 кг. масла бочкове акл. з опак. 3·30 зол.
молоко 19—20 сот.
копа яєць [illegible] зол

Тенденція на масло та молоко слаба, на яйця сильна!

Оповістка.

Жертви зложені в Адміністрації: Учениці гімназії в Жовкві з нагоди іменин отця катихита зложили зол. 5 на Інвалідів; Омелян Гринів, Іванівка зол. 6 для „Найбідніших“.

Урядовці Земельного Банку Гіпотечного у Львові складають зол. 30 на викуплення площі Сокола-Батька, замість вінця на могилу батька тов. Стобасевського.

Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький.

Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo“, Lwów. Видає Видавнича Спілка „Діло“.
Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo“, Lwów, Ruska 18. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Руська 18.